

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav cizích jazyků

Bakalářská práce

Andrea Kratochvílová

Němčina se zaměřením na aplikovanou ekonomii

Kvalifikační předpoklady pro výkon činnosti pedagogického
pracovníka

Olomouc 2016

vedoucí práce: JUDr. Zdenka Nováková, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedených zdrojů a literatury.

V Olomouci dne

vlastnoruční podpis autora

Poděkování

Děkuji vedoucí práce JUDr. Zdence Novákové, Ph.D. za odbornou pomoc, ochotu a trpělivost při zpracování předkládané práce.

OBSAH

ÚVOD.....	6
TEORETICKÁ ČÁST	7
1 PEDAGOGICKÝ PRACOVNÍK V ZÁKONECH	7
1.1 Zákon č. 563/2004 Sb.	7
1.1.1 Pojem - pedagogický pracovník	7
2 PŘEDPOKLADY PRO VÝKON ČINNOSTI PEDAGOGICKÉHO PRACOVNÍKA	10
2.1 Profesní kompetence a způsobilosti pedagoga.....	10
2.2 Předpoklady a způsobilosti pedagoga	12
2.2.1 Vzdělání	13
2.2.2 Další vzdělávání a kariérní systém pedagogických pracovníků škol, jež jsou zřizovány ministerstvem, krajem, obcí a svazkem obcí a zařízeními sociálních služeb.....	13
2.2.3 Zdravotní způsobilost	16
2.2.4 Znalost českého jazyka	17
2.2.5 Uznávání odborné kvalifikace a bezúhonnost	18
2.3 Předpoklady pro výkon funkce ředitele školy.....	19
2.4 Kariérní řád	21
3 PRACOVNĚPRÁVNÍ ASPEKTY VÝKONU PEDAGOGICKÉ PROFESE	23
3.1 Pracovní smlouva	23
3.2 Pracovní doba a přímá pedagogická činnost.....	24
3.3 Plat.....	26
3.4 Pracovní řád	29
3.5 Novela zákona č. 563/2004 Sb.....	30
4 HISTORICKÝ VÝVOJ UPLATNITELNOSTI PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ	32
PRAKTICKÁ ČÁST	34
5 KOMPARACE LEGISLATVNÍCH PODMÍNEK ZAMŘENÝCH NA PEDAGOGICKÉ PRACOVNÍKY	34
5.1 Metodologie	34
5.2 Cíl výzkumu	36
5.3 Komparace legislativy jako celku	37
5.4 Komparace zákona č. 563/2004 Sb. a jeho novelizací.....	39
5.4.1 Komparace zákona č. 563/2004 Sb. ve znění zákona č. 333/2012 Sb., se zněním provedeným novelou č. 197/2014 Sb. (hlavní tematické okruhy novely) .	39
5.4.2 Komparace zákona č. 563/2004 Sb. ve znění zákona č. 197/2014 Sb., se zněním provedeným novelou č. 379/2015 Sb. (hlavní tematické okruhy novely) .	44
5.5 Odborná kvalifikace podle ministra Chládky.....	46
5.6 Konec přechodného období a odborná kvalifikace.....	47

5.7 Shrnutí	53
ZÁVĚR	56
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	58
SEZNAM ZKRATEK	63
SEZNAM TABULEK	64
SEZNAM PŘÍLOH.....	65

ÚVOD

Tématem této bakalářské práce jsou kvalifikační předpoklady pro výkon činnosti pedagogického pracovníka. Každý pedagogický pracovník musí splňovat kvalifikační předpoklady definované zákonem a vyhláškami, které budou blíže specifikovány v dalších částech této práce. Zejména v posledních letech se jedná o stále aktuálnější problematiku. Za posledních několik let byly přijaty kroky vedoucí ke zkvalitnění fungování školského systému.

Hlavním cílem bakalářské práce je podat komplexní výklad problematiky kvalifikačních předpokladů pro výkon činnosti pedagogického pracovníka a komparovat zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících s aktuálními novelami. Jednotlivé kroky této práce vycházejí z uvedeného cíle. Práce se opírá o problematiku zákonů, vyhlášek a dalších ustanovení, ze kterých bude v rámci této práce čerpáno. Využity budou také odborné monografie a další zdroje z internetu.

Práce je rozdělena do několika hlavních částí, které shrnují uvedenou problematiku. První kapitola uvádí informace o základních pojmech týkajících se pedagogických pracovníků se zaměřením na zákony. Mezi tyto zákony patří například zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, dále vyhláška č. 263/2007 Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí. Následujícím zákonem je zákoník práce č. 262/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů a některé další vybrané vyhlášky nebo zákony. V rámci této kapitoly je pozornost zaměřena na vysvětlení a objasnění základních pojmů, mezi které patří informace o pedagogických pracovnících, bezúhonnost, způsob ověření českého jazyka, informace o svéprávnosti, přímá a nepřímá výuková povinnost a mnohé další.

Součástí této práce je také praktická část, která se zaměří na komparaci zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, který byl účinný do 31.12.2014 s novelizovaným zákonem účinným od 1.1.2015 a dále se zákonem aktuálně platným a účinným, tj. účinným od 12.1.2016.

TEORETICKÁ ČÁST

1 PEDAGOGICKÝ PRACOVNÍK V ZÁKONECH

1.1 Zákon č. 563/2004 Sb.

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, pocházející ze dne 24. dubna 2004 a účinný od 1. ledna 2005,¹ upravuje okolnosti pro vykonávání funkce pedagogických pracovníků.² Daný zákon formuluje odchylky, které při uzavírání trvání doby pracovního poměru na dobu určitou u pedagogických pracovníků mohou nastat. Dále upravuje, jaké předpoklady pedagogický pracovník pro výkon svého zaměstnání potřebuje. Zákon se také zabývá pracovní dobou těchto pracovníků a jejich dalším vzděláváním a kariérním systémem. Výše zmíněný zákon se týká pedagogických pracovníků škol a školských zařízení, jež jsou zaevidovány v rejstříku škol a školských zařízení, a na pedagogické pracovníky, kteří vykonávají svou činnost v zařízeních sociálních služeb. Poslední novelizace zákona proběhla ke 12. lednu 2016.³

1.1.1 Pojem - pedagogický pracovník

Zákon č. 563/2004 Sb. v ustanovení § 2 zahrnuje definici pedagogického pracovníka. Podle daného zákona je za pedagogického pracovníka považována osoba konající přímou vyučovací, speciálně pedagogickou, pedagogicko-psychologickou či výchovnou činnost přímým působením na vzdělávanou osobu, jímž provádí vzdělávání a výchovu na základě speciálního právního předpisu⁴ (v dalším textu pouze přímá pedagogická činnost).

Výstižná definice pojmu „pedagogický pracovník“ je tato: *„Pedagogickým pracovníkem je ten, kdo koná přímou vyučovací, přímou výchovnou, přímou speciálně pedagogickou nebo přímou pedagogicko-psychologickou činnost přímým působením*

¹ Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů[online]. [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563/zneni-20160112>.

² Tamtéž.

³ Tamtéž.

⁴ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) [online]. [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>.

na vzdělávaného, kterým uskutečňuje výchovu a vzdělávání (dále jen „přímá pedagogická činnost“), je zaměstnancem právnické osoby, která vykonává činnost školského zařízení, nebo zaměstnancem státu nebo ředitelem školského zařízení.“⁵

Pedagogický pracovník je zaměstnancem právnické osoby vykonávající činnost školy, či také zaměstnancem státu, anebo ředitelem školského zařízení, pokud k právnické osobě, která vykonává činnost školy, není v pracovněprávním vztahu či pokud není zaměstnán státem. Dále lze za pedagogického pracovníka považovat osobu, jež svou přímou pedagogickou činnost uskutečňuje v zařízeních sociálních služeb.

Ustanovení § 2 výše zmíněného zákona rovněž vymezuje, kdo přímou pedagogickou činnost provádí. Jedná se o tyto profese:

- *„učitel,*
- *pedagog v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků,*
- *vychovatel,*
- *speciální pedagog,*
- *psycholog,*
- *pedagog volného času,*
- *asistent pedagoga,*
- *trenér,*
- *metodik prevence v pedagogicko-psychologické poradně,*
- *vedoucí pedagogický pracovník.“⁶*

Mezi nejpočetnější skupinu pedagogických pracovníků patří učitelé. V zákoně jsou rozděleni do kategorií, nejčastěji podle typu a stupně školy, kde působí. Dále to jsou vychovatelé a pedagogové volného času, již zpravidla působí na základních a středních školách a také ve školských zařízeních pro volný čas. Následují asistenti pedagoga, kteří teprve v posledních letech nacházejí uplatnění na školách, a to velmi pomalu. Trenéři jsou pedagogičtí pracovníci, kteří pracují ve školství. Vedoucí pedagogičtí pracovníci musejí mít dostatek praxe a vzdělání pro výkon např. ředitele školy apod. Jsou zde také

⁵ Kolektiv autorů. *Metodika pro podporu tvorby školního vzdělávacího programu ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání*. Národní institut pro další vzdělávání, 2009, s. 24.

⁶ § 2 odst. 2, zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů [online]. [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563/zneni-20160112>.

mimoškolní edukátoři, přičemž jejich funkce nebývá zákonem upravena, a také další funkce.⁷

„Pedagogičtí pracovníci jsou zaměstnanci v pracovním poměru, na které se vztahuje zákoník práce, včetně úpravy pracovní doby.“⁸

⁷ BENDL, Stanislav a kol. *Vychovatelství: Učebnice teoretických základů oboru*. Praha: Grada, 2015.

⁸ Kolektiv autorů. *Zákoník práce, prováděcí nařízení vlády a další související předpisy s komentářem 1. 1. 2012*. Praha: ANAG, 2012, s. 254.

2 PŘEDPOKLADY PRO VÝKON ČINNOSTI PEDAGOGICKÉHO PRACOVNÍKA

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů v Hlavě II vymezuje předpoklady pro výkon činnosti pedagogických pracovníků. Tato Hlava je dále rozdělena na dva Díly. Díl 1 obsahuje údaje o předpokladech pro výkon činnosti pedagogického pracovníka a také předpoklady pro výkon činnosti ředitele školy:

V ustanovení § 3 jsou uvedeny informace týkající se předpokladů, které pro svůj výkon potřebuje pedagogický pracovník. Zde je zmíněno, že pedagogickým pracovníkem je ten, kdo splňuje následující předpoklady:

- je svéprávný,
- má odbornou kvalifikaci pro přímou pedagogickou činnost, již vykonává,
- je bezúhonný,
- je zdravotně způsobilý a také prokázal znalost českého jazyka, pokud není v zákoně stanoveno jinak.

2.1 Profesní kompetence a způsobilosti pedagoga

Termín profesní kompetence učitele je v pedagogickém slovníku vymezen jako souhrn jistých profesních dispozic a dovedností, jimiž má být správný pedagog k efektivnímu vykonávání svého povolání vybaven. Z dané definice lze odvodit, že pedagog své kompetence získává jak učením, tak jsou mu geneticky dány (obdobně jako například sportovní nebo umělecké nadání).⁹

Podle jiné definice lze profesní kompetenci chápat jako receptivní pojem, jímž jsou označovány profesní kvality pedagoga, jež pokrývají celkový rozsah provedení profese a dále jsou schopné se rozvíjet. Patří sem zkušenosti, postoje, znalosti a dovednosti.

⁹ PRŮCHA, Jan a kol. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2001, s.103 – 104.

Pedagog v průběhu svého vzdělávání získá základní profesní kompetence, které následně během pedagogické kariéry zdokonaluje.¹⁰

Společenské změny, které z dlouhodobého hlediska neustále probíhají, se ve školním prostředí projevují v různých rovinách a na žáka i pedagoga kladou mnoho nároků. Mezi ně se řadí rovněž požadavky na profesní dovednosti učitele. Při pozorování profesních charakteristik samotných pedagogů se lze setkat s rozdílnými přístupy. Například se objevuje úsilí najít konkrétní obecnou vlastnost nebo soubor charakteristik a vlastností, jež mají zásadní význam pro efektivitu práce pedagoga, či se pracuje s proměnnými, které napomáhají k tomu, že pedagog je pokládán za „dobrého učitele“.

Opakovaně se lze setkat se snahou zformovat určitý seznam, jenž bude zahrnovat charakteristiku ideálního pedagoga. Hlavní problém je však v tom, že „ideál“ v pravém slova smyslu v prostoru sociálně-psychologického paradigmatu vzdělávacího školního prostředí není možné najít. Dochází ke změnám vzdělávací koncepce a edukačních cílů, mění se rovněž společenské podmínky, proměňuje se povaha interakcí pedagogů a jejich partnerů, tedy kolegů, žáků nebo rodičů apod. Nároky na učitelskou profesi je spíše možné určit jako jistý cíl, k němuž lze mířit, avšak nemusí vystihovat úspěšnost pedagoga v určité vzdělávací situaci. Dá se to říci také tak, že ač pro jednoho žáka je daný pedagog naprosto ideální, druhému nemusí vyhovovat. Je potřebné si také uvědomit, že lidský jedinec znázorňuje systém, ve kterém lze určitou ne moc dobře rozvinutou charakteristiku postupem času rozvíjet či do jisté míry nahradit jinou. Daný fakt představuje otevřený prostor pro rozvoj profesních dovedností pedagoga v různorodých směrech i ohledech.¹¹

Podle R. Sternberga, který označuje úspěšného učitele termínem „učitel expert“, je pedagog opravdovým expertem, jestliže dobře ovládá „svůj předmět a příslušné souvislosti s jinými předměty i praxí, zná množství strategií a postupů vyučování, rozvíjí vztahy mezi žáky, dobře plánuje a organizuje svůj i žákův čas, ale zároveň prokazuje

¹⁰ VAŠUTOVÁ, Jaroslava. Kvalifikační předpoklady pro nové role učitelů. In *Učitelé jako profesní skupina, jejich vzdělávání a podpůrný systém*. Sborník z celostátní konference. 1. Díl. Výstup projektu rezortního výzkumu MŠMT ČR č. LS 20007 PODPORA PRÁCE UČITELŮ. Praha: UK PdF, 2001.

¹¹ GILLERNOVÁ, Ilona. a kol. *Sociální dovednosti ve škole*. Praha: Grada, 2011.

*vysokou flexibilitu ve vztahu k rozličným školním situacím a individuálním diferencím. Učitel se takovým expertem může stát postupně.*¹²

2.2 Předpoklady a způsobilosti pedagoga

Každý pedagog musí mít určité předpoklady a způsobilosti pro výkon své profesní činnosti. Předpoklady a způsobilosti učitelské profese pro výchovu hodnotových orientací lze shrnout do několika základních bodů:

- Zdravotní předpoklady – pokud má pedagog rozvíjet a chránit zdraví svých žáků, měl by sám být dostatečně zdravý. Pedagog je odpovědný za své žáky rovněž mimo budovu školy v případě výletů, exkurzí apod., proto musí dobře slyšet, vidět, být obratný a pohyblivý a mít dobré organizační schopnosti.¹³
- Ekologické a etické předpoklady – každý pedagog by měl znát základy ekologické a mravní výchovy, neboť pro své svěřence je živým příkladem správného chování.¹⁴
- Jazykové a kulturní předpoklady – povinností pedagoga vyučujícího v České republice je dobře znát, rozvíjet a také chránit základy české národní kultury. Je potřebné, aby pedagog ovládal český jazyk, jelikož kultivuje rovněž projev svých žáků. Dále by měl mít znalost jednoho cizího jazyka, v němž se dokáže domluvit a taktéž si osvojit přinejmenším základy informatiky (používání e-mailů, internetu, počítačová gramotnost, zpracovávání elektronických textů).¹⁵
- Sociální a osobnostní předpoklady – je potřebné, aby pedagog uměl motivovat, získat vstřícnou podporu a součinnost, dále dokázal ukázněvat, stupňovat perspektivy, vést kultivovaný rozhovor a s lidmi jednat cílevědomým způsobem. Podstatu učitelství nelze hledat pouze v rozsahu informací, nýbrž ve vyvrácené osobnosti, v socializaci a personalizaci.¹⁶
- Pedagogické předpoklady – výše zmíněné nároky na vyspělost osobnosti pedagoga tvoří sice nutné, leč pouhé předpoklady pro úspěšně vykonávanou výchovně-vzdělávací činnost, jež patří nejen k velmi složitým, ale také

¹² GILLERNOVÁ, Ilona. a kol. *Sociální dovednosti ve škole*. Praha: Grada, 2011, s. 52.

¹³ KURELOVÁ, Milena. Problematika přípravy standardu učitelské kvalifikace. 11. konference ČAPV – Sociální a kulturní souvislosti výchovy a vzdělávání. Ostrava http://www.ped.muni.cz/capv11/3sekce/3_capv_kurelova.pdf.

¹⁴ Tamtéž.

¹⁵ Tamtéž.

¹⁶ Tamtéž.

k nejzodpovědnějším lidským činnostem. Teprve pedagogická způsobilost je kompetenčním základem pedagogické profese. V současné době by pedagog neměl zastávat pouze pozici sdělovače konkrétních informací či dohlížeče nad praktickým výcvikem. Není možné, aby se dnešní pedagog omezoval jen na praktické a teoretické vzdělávání. Do centra jeho pozornosti patří celková kultivace tvůrčí, dobře se učící zodpovědné a svobodné osobnosti, jež je sama sebou a dovede žít ve společnosti dalších lidí. Pedagog, který učí pro život a ne jenom pro školu, učí své svěřence nejen se dobře učit, ale hledat a také nalézat cestu ke kvalitnějšímu žití a dokázat se ve světě dobře orientovat.¹⁷ Nutnou složkou pedagogické způsobilosti je samozřejmě také neustálé sebezdokonalování pedagogického mistrovství, ..., *tvůrčí týmová práce, podíl na samosprávě školy i veřejnosti, pedagogická osvěta i širší spolupráce s rodiči a občany v místě i regionu školy.*¹⁸

2.2.1 Vzdělání

Každý pedagogický pracovník musí mít určité vzdělání. Je nezbytné, aby tato osoba byla bezúhonná, po zdravotní stránce způsobilá a v případě, že není určeno jinak, tak je její povinností prokázat znalost českého jazyka.¹⁹

2.2.2 Další vzdělávání a kariérní systém pedagogických pracovníků škol, jež jsou zřizovány ministerstvem, krajem, obcí a svazkem obcí a zařízeními sociálních služeb

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů se tématem dalšího vzdělávání a kariérního systému pedagogických pracovníků škol, jež jsou zřizovány ministerstvem, krajem, obcí a svazkem obcí a zařízeními sociálních služeb, zabývá ve své hlavě IV., tj. v ustanoveních § 24 až § 29a.

¹⁷ KURELOVÁ, Milena. Problematika přípravy standardu učitelské kvalifikace. 11, konference ČAPV – Sociální a kulturní souvislosti výchovy a vzdělávání. Ostrava http://www.ped.muni.cz/capv11/3sekce/3_capv_kurelova.pdf.

¹⁸ Tamtéž.

¹⁹ Směrnice Ministerstva zdravotnictví č. 49/1967 Věstníku Ministerstva zdravotnictví o posuzování zdravotní způsobilosti k práci (reg. v částce 2/1968 Sb.), ve znění pozdějších předpisů.

Další vzdělávání pedagogických pracovníků normuje § 24 zákona o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Toto ustanovení stanovuje v odstavci prvním pedagogickým pracovníkům povinnost dalšího vzdělávání po dobu výkonu jejich pedagogické činnosti. Účelem dalšího vzdělávání je obnova, udržení a doplnění kvalifikace pedagogického pracovníka. Mimo zákonné povinnosti zakotvené v odstavci prvním dává zákon v odstavci druhém pedagogickým pracovníkům možnost účastnit se i dalšího vzdělávání, kterým si mohou zvýšit pedagogičtí pracovníci kvalifikaci, případně si ji získat či rozšířit. Je třeba si všimnout, že zatímco odstavec první kogentně stanovuje povinnost dalšího vzdělávání, odstavec druhý další povinnost nabízí formou dispozitivní, tj. a priori není povinností, ale spíše právem pedagogického pracovníka prohlubovat (rozšiřovat) svou kvalifikaci.

Další vzdělávání pedagogických pracovníků se přitom neuskutečňuje nahodile, nýbrž je v kompetenci ředitele školy, aby organizoval další vzdělávání pedagogických pracovníků, a to na základě plánu dalšího vzdělávání. Tato pravomoc ředitele školy je však omezena několika podmínkami: ředitel školy sestavuje plán vzdělávání po předchozím projednání s příslušným odborovým orgánem, musí při jeho stanovení přihlížet ke studijním zájmům pedagogického pracovníka, jakož i k potřebám a rozpočtu školy.²⁰

Odstavec čtvrtý ustanovení § 24 zákona o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů provádí výčet forem dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Tento výčet je přitom taxativní, to znamená, že další vzdělávání ve smyslu zákona o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů nelze realizovat jinak než těmito zákonem stanovenými formami, k nimž patří jednak studium ve vzdělávacích institucích akreditovaných ministerstvem (za tyto jsou považovány vysoké školy, zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a jiná zařízení), dále pak samostudium nebo vzdělávání zdravotnických pracovníků podle zvláštních právních předpisů v případě učitelů zdravotnických studijních oborů. Jen v případě vzdělávání pedagogických pracovníků formou studia ve vzdělávacích institucích akreditovaných ministerstvem obdrží pedagogičtí pracovníci doklad o absolvování dalšího vzdělávání – tímto je dle odstavce pátého předmětného ustanovení tzv. osvědčení vydané vzdělávací

²⁰§ 24 odst. 3, zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů [online]. [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563/zneni-20160112>.

institucí, která další vzdělávání uskutečňovala. Zákon výslovně říká, že „další vzdělávání pedagogických pracovníků se nepovažuje za rekvalifikaci podle zvláštního právního předpisu.“²¹

Pouze pro další vzdělávání pedagogických pracovníků formou samostudia přiznává zákon pedagogickému pracovníku nárok na udělení pracovního volna (a to za náhradu platu) v rozsahu 12 pracovních dnů ve školním roce, a to za splnění několika předpokladů: přidělení volna nesmí bránit vážné provozní důvody nebo účast pedagogického pracovníka na dalším vzdělávání, dobu čerpání volna určuje ředitel školy.²²

Stanovení podrobnější úpravy druhů a podmínek dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, jakož i způsob ukončení dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků zákon deleguje na příslušná ministerstva, respektive zakotvuje jejich pravomoc vydávat prováděcí právní předpisy s danou tematikou.²³

Zákon normuje také bližší pravidla pro akreditaci vzdělávacích institucí a programů (§ 25 zákona o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů), akreditaci vzdělávací instituce (§ 26 zákona o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů), akreditaci vzdělávacího programu (§ 27 zákona o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů). Klíčovým pojmem při udělování akreditací se jeví pojem akreditační komise, když tato je zřízena přímo ministerstvem (jakožto jeho poradní orgán) při udělování akreditací dle § 25 až 27 zákona o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů – otázky jmenování jejích členů, funkci a činnost je možné najít v ustanovení §28 zákona o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů.

Definici kariérního systému podává § 29 odst. 1 zákona o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů: je jím „soubor pravidel stanovených pro zařazení

²¹ § 24 odst. 8, zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů [online]. [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563/zneni-20160112>.

²² § 24 odst. 7, zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů[online]. [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563/zneni-20160112>.

²³ § 24 odst. 3, zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů [online]. [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563/zneni-20160112>.

pedagogických pracovníků do kariérních stupňů“. Následně odstavec druhý definuje, čím je určen kariérní stupeň, odstavec třetí obsahuje popis činností a kvalifikací, které podmiňují zařazení pedagogického pracovníka do vyššího kariérního stupně, a odstavec čtvrtý podává výklad, co se rozumí pod „dalšími kvalifikačními předpoklady“.

2.2.3 Zdravotní způsobilost

Zda je osoba zdravotně způsobilá, je posuzováno podle zvláštního právního předpisu.²⁴ „Uznávání odborné kvalifikace a splnění předpokladu bezúhonnosti a zdravotní způsobilosti u státních příslušníků členských států Evropské unie, případně jejich rodinných příslušníků, a státních příslušníků ostatních států, kteří jsou v členském nebo jiném státě oprávněni konat přímou pedagogickou činnost, se řídí zvláštními právními předpisy.“²⁵

Posudkovou péči, lékařské posudky a jiné záležitosti týkající se této problematiky upravuje přepis č. 373/2011 Sb., Zákon o specifických zdravotních službách ze dne 6. 11. 2011, s účinností od 1. 4. 2012. Hlavní součástí posudkové péče je posuzování:

- „zdravotní způsobilosti ke vzdělávání a v průběhu vzdělávání (dále jen „vzdělávání“) pro potřeby škol a školských zařízení nebo k tělesné výchově a sportu nebo k jiným činnostem podle tohoto zákona nebo jiných právních předpisů,
- zdravotní způsobilosti pro potřebu a na žádost správních orgánů nebo jiných orgánů v případech stanovených jinými právními předpisy,
- zdravotní způsobilosti na vyžádání pacientem nebo zákonným zástupcem pacienta nebo s jejich souhlasem na vyžádání právnickou osobou,
- zdravotní způsobilosti k práci nebo k výkonu služby na základě pracovnělékařské prohlídky; součástí posuzování zdravotní způsobilosti k práci nebo k výkonu služby je zejména posuzování zdravotní způsobilosti zaměstnanců podle § 53 až 58,

²⁴ § 24 odst. 3, zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů [online]. [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563/zneni-20160112>.

²⁵ § 3 odst. 3, zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů [online]. [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563/zneni-20160112>.

- *zdravotního stavu v souvislosti s nemocí z povolání nebo ohrožením nemocí z povolání (dále jen „nemoc z povolání“),*
- *zdravotního stavu pro účely nemocenského pojištění a pro potřeby úřadu práce,*
- *zdravotního stavu pacienta pro jiné účely.*²⁶

V ustanovení § 42 je uvedeno, že lékařský posudek o zdravotní způsobilosti či o zdravotním stavu je vydáván poskytovatelem pacienta, jenž představuje posuzovanou osobu či jiné k tomu oprávněné osoby následně po posouzení zdravotní způsobilosti nebo také zdravotního stavu uvedené posuzované osoby, posuzujícím lékařem na základě zhodnocení několika dokumentací. Jedná se o výsledky lékařské prohlídky a dalších odborných vyšetření, výpis ze zdravotnické dokumentace vedené o posuzované osobě a zdravotní náročnosti pro výkon práce, služby, povolání, vzdělávání apod.

V ustanovení § 43 je uvedeno, že lékařský posudek musí být vydán nejpozději do 10 pracovních dnů ode dne obdržení či ústního podání žádosti na základě § 42 odst. 1. Pokud se jedná o posudek o uznání nemoci z povolání, pak je to 30 pracovních dnů, pokud není stanoveno jinak. Za účelem posouzení dalšího trvání zdravotní způsobilosti je možné lékařskou prohlídku posuzované osoby uskutečnit nejdříve 90 dnů před koncem platnosti aktuálního lékařského posudku, přičemž jeho časová platnost se nemění, jestliže posuzující lékař nezjistí změnu zdravotního stavu, jež vede k vydání lékařského posudku s tímto závěrem: *...„o zdravotní nezpůsobilosti, dlouhodobém pozbytí zdravotní způsobilosti posuzované osoby nebo zdravotní způsobilosti s podmínkou nastávají pro osobu, které byl předán, dnem jeho prokazatelného předání.*“²⁷

2.2.4 Znalost českého jazyka

Ustanovení § 4 se zmiňuje o znalosti českého jazyka, kdy se uvádí, že fyzická osoba, jestliže není určeno jinak, jež získala potřebnou odbornou způsobilost, která je výše

²⁶ § 41, zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů [online]. [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-373>

²⁷ § 44 odst. 4, zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů [online]. [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-373>.

zmíněným zákonem určena v jiném než českém vyučovacím jazyku, musí prokázat, že daný jazyk ovládá, a to prostřednictvím zkoušky. Existuje několik možností, kde je možné zkoušku absolvovat: v rámci programu celoživotního vzdělávání na vysoké škole či v jazykové škole, které je uděleno právo státní jazykové zkoušky či v zařízení, jež je zaměřeno na další vzdělávání těchto pracovníků. Znalost českého jazyka nemusí prokázat fyzická osoba, jež bude zaměstnána ve škole, kde je jiný vyučovací jazyk. Rovněž osoba, které se podařilo úspěšně složit z českého jazyka a literatury maturitní zkoušku. Znalost českého jazyka nebude muset prokázat ani jedinec vyučující cizí jazyk či konverzaci v jiném než českém jazyce. Všem pedagogickým pracovníkům, mimo učitele mateřské školy a učitele prvního stupně základních škol, je umožněno svou znalost českého jazyka prokázat prostřednictvím dokladu o vykonání jazykové zkoušky v zahraničí.²⁸ Zkoušku z českého jazyka požadují také některé školy. Ty se řídí zákonem a postupují podle něj. Jiné školy toto ověření nepotřebují, pouze vedení školy dochází na hospitace do vyučovacích hodin. Ověřování cizího jazyka u pedagogů, kteří vyučují jazyk, vždy záleží na škole. Školy však zpravidla nemají problémy s odborností, ale spíše s vyučovací metodou nebo přístupem k žákům.

2.2.5 Uznávání odborné kvalifikace a bezúhonnost

Uznávání odborné kvalifikace a také splnění předpokladu bezúhonnosti a rovněž zdravotní způsobilosti u státních příslušníků členských států Evropské unie i rodinných příslušníků, a státních příslušníků ostatních států, jež jsou v členském či jiném státě oprávněni konat přímou pedagogickou činnost, se dále řídí zvláštními právními předpisy.

V rámci této práce je také nutné hovořit o „způsobilosti k právním úkonům“ v souvislosti s novým občanským zákoníkem. Obecně se dle nového občanského zákoníku základním pojmem soukromého práva myslí osoba, jež nabývá práv a povinností. Takovou osobou je osoba fyzická i právnická. V novém občanském zákoníku došlo ke změně termínu „způsobilost k právním úkonům“, neboť nově se používá pojem „svěprávnost“. Jedná se o důsledek toho, že nový občanský zákoník

²⁸ § 3 odst. 3, zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů [online]. [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563/zneni-20160112>.

opustil pojem právního úkonu, jenž je nahrazen termínem právní jednání. Svěprávnost je tedy způsobilost právně jednat, na základě čeho osoby vlastním právním jednáním nabývají subjektivní práva a dále se pak zavazují k povinnostem. Člověk se stane plně svěprávným (tedy zletilým) v den svých 18. narozenin. Avšak již před dosažením zletilosti může tato osoba nabýt svěprávnosti v plném rozsahu díky uzavření manželství či přiznáním svěprávnosti (tzv. emancipace). Obecně se nedá vzdát právní osobnosti a svěprávnosti ani zčásti.²⁹

Na základě § 11 a odst. 1 zákona č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů v platném znění, je možné vydat výpis z evidence Rejstříku trestů fyzické osobě, jíž se tento výpis týká, jen na základě písemné žádosti a po ověření totožnosti žádající osoby. Zmíněná žádost se archivuje na základě zákona. Osoba, jež na pracovišti Czech POINT o tento výpis žádá, také musí mít platný doklad totožnosti a rovněž musí mít přiděleno rodné číslo. Tato skutečnost znamená, že výpis je možné vydat i cizincům, kteří například mají trvalé bydliště v České republice. Výpisy se vydávají na pracovištích Czech POINT, a to i zplnomocněncům, kteří žádají o výpis z Rejstříku trestů na základě úředně ověřené plné moci.³⁰ Veškeré další informace jsou dostupné na webových stránkách nebo pracovištích Czech POINT.

2.3 Předpoklady pro výkon funkce ředitele školy

Předpoklady pro výkon funkce ředitele školy jsou stanoveny v § 5 zákona o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů: odstavec první se věnuje vymezení obecných podmínek pro výkon funkce ředitele školy, odstavec druhý a třetí pak upřesňuje další podmínky, které je potřeba splnit pro výkon funkce ředitele školy zřizované Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí.

²⁹ Doušová, Jana. Komentář NOZ: § 15, 16 – Osoby; Všeobecná ustanovení [online] 2014 [cit. 2016-03-10]. Dostupné na: <http://www.pravniprostor.cz/clanky/rekodifikace/k-komentar-noz-15-16-osoby-vseobecna-ustanoveni>.

³⁰ Czechpoint. Výpis z rejstříku trestů [online]. [cit. 2016-02-25]. Dostupné na: <http://www.czechpoint.cz/web/?q=node/251>.

Ředitelem školy se tak dle zákona může stát každá fyzická osoba, která splňuje předpoklady dle § 3 zákona o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů (viz předchozí kapitoly) a která současně získala odpovídající (zákonem vyžadovanou) praxi. Z hlediska splnění podmínek potřebné praxe zákon sleduje dva směry: typ činnosti, kterou pedagogický pracovník ucházející se o funkci ředitele školy vykonával, a období, po které tuto činnost v minulosti vykonával.³¹

Praxí se tak rozumí jednak činnost pedagogického pracovníka spočívající ve výkonu přímé pedagogické činnosti, nebo praxe záležející v činnosti, pro kterou jsou potřebné znalosti stejného nebo obdobného zaměření, nebo praxe pedagogického pracovníka v řídicí činnosti, případně v činnosti ve výzkumu a vývoji.³²

Co se týče limitace délkou praxe, kterou zákon vyžaduje pro výkon funkce ředitele školy, pak zákon rozlišuje, zda se jedná o ředitele mateřské školy (pro tyto stanoví povinnou praxi v délce 3 roky), ředitele základní školy, základní umělecké školy a školských zařízení (potřebná praxe činí 4 roky), či ředitele střední školy, jazykové školy, konzervatoře, vyšší odborné školy a školských zařízení pro výkon ústavní výchovy, ochranné výchovy a středisek výchovné péče (zde je předpokladem výkon praxe po dobu minimálně 5 let).³³ Kvalifikační předpoklad pro výkon funkce ředitele školy nebo školského zařízení spočívající v získání předepsaného počtu let praxe nelze prominout nebo měnit.³⁴

Speciální podmínka dle odstavce druhého ustanovení § 5 zákona o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů se vztahuje na ředitele školy zřizované Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, resp. krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí, jehož předmětem činnosti jsou úkoly v oblasti školství: je třeba, aby takový ředitel získal nejpozději do 2 let ode dne, kdy začal vykonávat činnost ředitele školy, znalosti v oblasti řízení školství. Zákon sám upřesňuje v předmětném ustanovení i způsob, jakým má ředitel získat znalosti v oblasti řízení školství, a sice absolvováním studia pro ředitele škol v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků podle

³¹ § 5 odst. 1, zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů [online]. [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563/zneni-20160112>.

³² Tamtéž.

³³ Tamtéž.

³⁴ BERKA, Vít. Praxe pro funkci ředitele. Týdeník školství [online]. 2012, 2012(24), 1 [cit. 2016-05-07]. Dostupné z: <http://www.tydenik-skolstvi.cz/archiv-cisel/2012/24/praxe-pro-funkci-reditele/>

§ 24 odst. 4 písm. a) zákona o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů.³⁵ Tato povinnost se však nevztahuje „na ředitele, který znalosti v oblasti řízení školství získal vysokoškolským vzděláním v akreditovaném studijním programu školský management, nebo vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou zaměřeném na organizaci a řízení školství“³⁶, neboť toto studium je dostačujícím předpokladem, že ředitel bude mít odpovídající znalosti v oblasti řízení školství.

2.4 Kariérní řád

Kariérní řád je nyní součástí návrhu novely zákona o pedagogických pracovnících – v současnosti se hovoří o tom, že se jím bude Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky zabývat v červnu tohoto roku a předpokládá se, že své účinnosti kariérní řád nabude roku 2018. Současný stav pro pedagogické pracovníky není příliš příznivý. Absolventi učitelských programů buď vůbec na učitelské posty nenastupují, a pokud nastoupí, velice brzy odcházejí. Dnešní pedagogové nemají před sebou jasnou perspektivu dalšího možného profesního růstu. Rovněž odměny za jejich práci na své osobě a za kvalitnější učení jsou neadekvátní. Ředitelé škol nedisponují žádným nástrojem, pomocí něhož by měli možnost podpořit profesní růst svých učitelů. Školy většině začínajících pedagogů, jedná se přibližně o 60 %, neposkytují při jejich vstupu do profese systematickou podporu. V současnosti se v právních předpisech neobjevují závazné požadavky na samotný obsah a dále periodicitu aktualizace plánu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Díky nově navrhovaným změnám má dojít ke zlepšení podmínek pro zvyšování profesionality pedagogů a rovněž pro jejich větší motivaci k celoživotnímu odbornému rozvoji.

V připravované novele zákonodárce slibuje, že dojde k zavedení kariérní cesty, tedy cesty rozvoje profesních kompetencí, jejíž součástí bude pro začínajícího učitele tzv. adaptační období, které bude trvat dva roky. Kromě jiného zákon jasně definuje roli uvádějícího učitele.

³⁵ § 5 odst. 2, zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů [online]. [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563/zneni-20160112>.

³⁶ § 5 odst. 3, zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů. [online]. [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563/zneni-20160112>.

Třístupňový standard učitele se pro pedagoga stane podstatou nově vznikajícího kariérního systému. Daný standard bude stát na profesních kompetencích každého učitele a gradaci ke zvyšující se kvalitě vykonané práce pedagoga. Navrhovaný třístupňový standard se bude skládat, jak je již z názvu patrné, ze tří oblastí. První oblast bude zaměřena na osobní profesní rozvoj, druhá na vlastní pedagogickou činnost a poslední třetí oblast se bude týkat součinnosti a podílu na rozvoji školy. Kariérní řád bude mít tři kariérní stupně, kdy postup na jeho vyšší stupeň bude znamenat také lepší finanční ohodnocení. Jestli pedagog splňuje potřebné profesní kompetence a může přejít na další kariérní stupeň, bude posuzováno prostřednictvím atestačního řízení.

Dále bude nařízena povinnost plánovat a také hodnotit profesní rozvoj každého pedagogického zaměstnance. Daný fakt bude mít v konečném důsledku vliv na výši osobního příplatku.³⁷

³⁷ MSMT. *MSMT vydává další číslo zpravodaje – tématem je kariérní řád* [online]. [cit. 2016-02-15]. Dostupné na: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/msmt-vydava-dalsi-cislo-zpravodaje-tematem-je-karierni-rad>.

3 PRACOVNĚPRÁVNÍ ASPEKTY VÝKONU PEDAGOGICKÉ PROFESÉ

3.1 Pracovní smlouva

Každý pedagogický pracovník tak uzavírá pracovní poměr na základě pracovní smlouvy, o které je zmínka v jedné z následujících kapitol. „*Pracovní poměr patří mezi základní pracovněprávní vztahy určené pro výkon závislé práce, který se zakládá pracovní smlouvou mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, není-li v zákoníku práce stanoveno jinak, a vzniká dnem, který byl sjednán v pracovní smlouvě jako den nástupu do práce.*“³⁸

Pracovní smlouva se řídí zákonem č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů. Každý pedagogický pracovník musí mít řádně uzavřenou pracovní smlouvu, která musí obsahovat veškeré nezbytné náležitosti potřebné k výkonu dané práce. Pracovní smlouvu lze definovat jako: „...*,dokument vznikající na základě právního jednání mezi vámi a vaším zaměstnavatelem, který zakládá pracovní poměr. Zároveň pracovní smlouva stanoví základní podmínky, za nichž budete pro celou dobu tvární pracovního poměru práci vykonávat.*“³⁹

Před uzavřením pracovní smlouvy je povinen zaměstnavatel seznámit daného uchazeče o zaměstnání s právy a povinnostmi, jež z této pracovní smlouvy vyplývají. Zákon dále stanoví náležitosti, které musejí být v pracovní smlouvě uvedeny. Jedná se například o druh práce, místo výkonu práce, den nástupu do práce a další skutečnosti, které musejí být zaznamenány písemně.⁴⁰

³⁸ ŠIKÝŘ, Martin. *Nejlepší praxe v řízení lidských zdrojů*. Praha: Grada, 2014, s. 107.

³⁹ MACHAČ, Martin. a kol. *Vyznejte se v pracovním právu*. Praha: BizBooks, Albatros Media, 2014. 144 s. ISBN 978-80-265-0282-1 [online]. [cit. 2016-02-15]. Dostupné na: https://books.google.cz/books?id=TywnCwAAQBAJ&pg=PT144&dq=Vyznejte+se+v+pracovni%C3%A4Dm+pr%C3%A41vu&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwiMkcKj_fLAhXHthQKHdQpBFUQ6AEINDAA#v=onepage&q=dokument%20vznikaj%C3%ADc%C3%AD&f=false.

⁴⁰ ŠIKÝŘ, Martin. *nejlepší praxe v řízení lidských zdrojů*. Praha: Grada, 2014.

3.2 Pracovní doba a přímá pedagogická činnost

Zákon č. 563/2004 Sb. v Hlavě IV obsahuje informace, které se týkají pracovní doby a přímé pedagogické činnosti.

- Ustanovení § 22 a se zaměřuje na pracovní dobu pedagogických pracovníků. Uvádí, že během pracovní doby mají tito pracovníci vykonávat přímou pedagogickou činnost a dále práci, která s danou činností souvisí. Dále se zde hovoří o tom, že v čase, v němž je určena jeho přímá pedagogická činnost, v čase určeném rozvrhem jeho dozoru nad dětmi a žáky, nebo v čase, kdy zastupuje svého kolegu a rovněž v případech, jež určí ve shodě se zákoníkem práce jeho zaměstnavatel, je nezbytné, aby byl přítomen na pracovišti zaměstnavatele. Pokud se jedná o jinou pracovní činnost, než tu, která je uvedena ve výše zmíněné větě, pak pedagogický pracovník může sjednanou práci vykonávat v pracovní době, již si sám řídí, a na místě, jež si sám stanoví.
- Ustanovení § 23 se zabývá rozsahem přímé pedagogické činnosti.⁴¹

Na základě novely č. 379/2015 Sb. zákona, kterým se mění zákon č. 563/2004 Sb., je nově dodáno ustanovení § 23 a. V ustanovení § 23 a se nacházejí informace týkající se pracovního poměru pedagogického pracovníka, který je sjednán na dobu určitou.⁴² Zde je uvedeno, že...*„Doba trvání pracovního poměru na dobu určitou pedagogického pracovníka mezi týmiž smluvními stranami činí nejméně 12 měsíců a může být ode dne vzniku prvního pracovního poměru opakována nejvýše dvakrát. Celková doba trvání pracovního poměru na dobu určitou pedagogického pracovníka mezi týmiž smluvními stranami nesmí přesáhnout ode dne vzniku prvního pracovního poměru 3 roky Ustanovení odstavce 2 se nevztahuje na případy, kdy byla doba trvání pracovního poměru na dobu určitou sjednána s pedagogickým pracovníkem.“*⁴³

Pokud sjedná zaměstnavatel s pedagogickým pracovníkem dobu trvání pracovního poměru na dobu určitou v rozporu s výše uvedenými informacemi, a pokud oznámil pedagogický pracovník před uplynutím sjednané doby písemně zaměstnavateli, že si

⁴¹ Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů [online]. [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563/zneni-20160112>.

⁴² Tamtéž.

⁴³ § 23a odst. 3, zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů [online]. [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563/zneni-20160112>.

přeje být dále zaměstnán, poté platí, že jde o pracovní poměr na dobu neurčitou. V jiném případě se má možnost jak zaměstnavatel, tak zaměstnanec bránit u soudu nejpozději do 2 měsíců ode dne, kdy měl pracovní poměr skončit uplynutím sjednané doby.⁴⁴ Tato skutečnost pomůže překonat problémy s „nezaměstnaností“ po dobu letních prázdnin.

Podrobnější informace k pracovní době jsou uvedeny ve vyhlášce č. 263/2007 Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí. V rámci pracovní doby vykonávají pedagogičtí pracovníci s ohledem na stanovenou vyhlášku přímou pedagogickou činnost nebo další práce, které souvisejí s touto pedagogickou činností. V této vyhlášce je stanoveno, že se například jedná o tyto činnosti: „*příprava na přímou pedagogickou činnost, příprava učebních pomůcek, hodnocení písemných, grafických a jiných prací žáků a dále práce, které vyplývají z organizace vzdělávání a výchovy ve školách a školských zařízeních, jako je dohled nad dětmi a nezletilými žáky (dále jen „žáci“) ve škole a při akcích organizovaných školou, spolupráce s ostatními pedagogickými pracovníky, s výchovným poradcem, se školním metodikem prevence, s metodikem informačních a komunikačních technologií, spolupráce se zákonnými zástupci žáků, odborná péče o kabinety, knihovny a další zařízení sloužící potřebám vzdělávání, výkon prací spojených s funkcí třídního učitele a výchovného poradce, účast na poradách svolaných vedoucím zaměstnancem školy nebo školského zařízení, studium a účast na dalším vzdělávání pedagogických pracovníků.*“⁴⁵

Tato vyhláška dále stanoví, že jestliže se nejedná o výkon přímé pedagogické činnosti, pedagogický pracovník může vykonávat práci také na jiném dohodnutém místě. Ředitel školy rozvrhuje pracovní dobu do směn a také přímou pedagogickou činnost. Tato vyhláška dále stanoví i jiné podmínky rozvržení pracovní doby a dále zmiňuje evidenci odpracované pracovní doby, kde následně zmiňuje počet hodin přímé pedagogické

⁴⁴ § 23a odst. 3, zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů [online]. [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563/zneni-20160112>.

⁴⁵ § 3 písm. b), vyhláška č. 263/2007 Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí [online]. [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2007-263>.

činnosti vykonané nad týdenní rozsah hodin, který je stanoven ředitelem školy či školského zařízení.

Rozsah přímé pedagogické činnosti je vymezen v ustanovení § 23 zákona č. 563/2004 Sb.. Týdenní rozsah hodin přímé pedagogické činnosti určuje ředitel školy na období školního vyučování či na pololetí školního vyučování. Ředitel školy, která je zřizovaná ministerstvem, krajem, obcí či svazkem obcí, také stanoví rozsah hodin přímé pedagogické činnosti na základě prováděcího právního předpisu, a sice nařízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků.⁴⁶

3.3 Plat

Každý pedagogický pracovník a nejen ten, má nárok na plat, tedy odměnu za vykonanou práci. Nejprve je však nezbytné definovat pojem „celková odměna.“ Pro tento účel lze využít definici Manuse a Grahama (2003), kdy celková odměna „obsahuje všechny typy odměn – nepřímých i přímých, vnitřních i vnějších.“⁴⁷

Odměňování zaměstnanců ve veřejných službách a správě je složeno z těchto principů:

- **odměňování zaměstnanců všech odvětví se řeší ze zákona.** V patřičných ustanoveních je vláda nařízením oprávněna blíže zestručnit podmínky v rámci poskytování určitých složek platu.
- **platový systém je čtyřsložkový:**
 - a) tarifní systém se skládá ze šestnáctitřídního systému hodnocení složitosti, odpovědnosti a také namáhavosti prací s odstupňovanou úrovní na základě praktických zkušeností. Jednotný systém hodnocení prací a také katalog prací následně zajišťuje celkovou a vzájemnou srovnatelnost prací napříč různými odvětvími.

⁴⁶ Kolektiv autorů. *Průvodce rokem ředitele základní a mateřské školy včetně vzorů používaných dokumentů na CD*. Edice Práce, mzdy, pojištění. Praha: ANAG, 2013. ISBN 978-80-726-3770-6.

⁴⁷ ARMSTRONG, Michael. *Odměňování pracovníků – Jak z odměňování učinit zdroj úspěšnosti podniku*. Praha: Grada, 2009, s. 42.

- **Za limitující faktor** pro zařazení zaměstnance je především dosažený stupeň vzdělání v porovnání s požadavky stanovenými katalogem pro práce v dílčích tarifních třídách.
 - **Základní stupnice platových tarifů** je poté blíže stanovena souhrnně a jednotně pro všechna odvětví.
 - **Odstupňování platových stupňů** v rámci rozpětí platových tarifů poskytuje platovou perspektivu pro všechny zaměstnance.
- b) osobní příplatek slouží dále k individuálnímu ocenění zaměstnancových schopností a také vysoké výkonnosti zaměstnance.
- c) příplatky k platu se zaměřují na ocenění specifických podmínek práce.
- d) odměny oceňují také splnění určitých mimořádných či zvláště významných pracovních úkolů, dále například pracovní zásluhy v rámci životního jubilea a rovněž při prvním skončení pracovního a služebního poměru po přiznání invalidního důchodu, ale i po nabytí nároku na starobní důchod, následně i pomoc při předcházení požárům a živelním událostem nebo v rámci jiných mimořádných událostí.⁴⁸

Organizační řád upravuje organizační uspořádání a zároveň stanovení funkčního a rozpočtového vybavení jednotlivých útvarů. Z dalších popisů pracovních činností vyplývá zejména náročnost práce, s čím souvisí rovněž zařazení do platové třídy na základě katalogu prací (nařízení vlády č. 222/2010 Sb., kterým se stanoví katalog prací ve veřejných službách a správě) a dále pak stanovení požadovaného stupně vzdělání pro výkon dané práce. V rámci posuzování složitosti práce se kromě jiného vychází ze skutečně vykonávané nejnáročnější pracovní činnosti v popisu práce. Popis pracovní činnosti, včetně tarifního zařazení, představují podklad pro sjednání druhu práce v rámci pracovní smlouvy se zaměstnancem. Ten následně zařadí zaměstnance do určité platové třídy, v níž je v katalogu zařazena nejnáročnější práce, jejíž výkon tento zaměstnavatel na příslušného zaměstnance požaduje. Jestliže není práce v daném katalogu uvedena, zaměstnanec je zařazen do platové třídy, v níž jsou v katalogu prací zahrnuty příklady prací srovnatelné s touto, a to zejména z hlediska složitosti, odpovědnosti a také namáhavosti. U tohoto porovnání se vychází z obecné

⁴⁸ MPSV. *Příručka pro personální a platovou agendu* [online]. 2016 [cit. 2016-02-25]. Dostupné na: <http://www.mpsv.cz/ppropo.php?ID=IPB078>.

charakteristiky platových tříd, které jsou uvedeny v příloze k zákonu č. 262/2006 Sb., zákoníku práce.⁴⁹

Zaměstnanci ve veřejných službách a správě mají mnohem více omezené finanční možnosti, než pracovníci v soukromém sektoru. Zákoník práce a související vládní nařízení jim však garantují větší jistotu, než je tomu u soukromých firem. Každý zaměstnanec ve veřejných službách a správě, kam patří také pedagogové, dostává základní měsíční odměnu na základě svojí nejtěžší vykonávané práce, praxe, vzdělání a zpravidla ještě příplatky.⁵⁰ Platové třídy pedagogických pracovníků jsou uvedeny níže, viz tabulka č. 1.

Tabulka 1: Platové třídy pedagogických pracovníků

Stupeň	Praxe	Platové třídy										
		4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	do 6 let	10	11	11	12	16	20	20	21	21	22	22
		190	050	950	960	430	530	700	070	530	050	870
2	do 12 let	11	11	12	13	17	20	21	21	22	23	24
		000	900	910	970	090	850	120	500	280	030	340
3	do 19 let	11	12	13	15	17	21	21	22	23	24	26
		790	800	870	090	960	380	700	170	430	700	370
4	do 27 let	12	13	14	16	18	22	22	23	25	26	29
		750	820	990	220	980	100	580	200	000	820	110
5	do 32 let	13	14	16	17	20	23	23	24	27	29	32
		700	880	100	490	100	080	700	600	250	500	360
6	nad 32 let	14	15	16	18	20	23	24	25	27	30	33
		100	300	570	000	700	600	200	290	940	230	130

Zdroj: příloha MPSV. *NARÍZENÍ VLÁDY č. 278/2015 Sb.*

Pedagogickému pracovníkovi, jenž vykonává kromě přímé pedagogické činnosti také specializované činnosti, je poskytován příplatek ve výši 1000 – 2000 Kč měsíčně, jak stanoví zákoník práce č. 262/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.⁵¹

⁴⁹ MPSV. *Příručka pro personální a platovou agendu* [online]. 2016 [cit. 2016-02-25]. Dostupné na: <http://www.mpsv.cz/ppropo.php?ID=IPB078>.

⁵⁰ Woff, Petr. *Platové třídy a tabulky 2016: kompletní přehled!* [online]. 2015 [cit. 2016-02-25]. Dostupné na: <http://kupnisila.cz/platove-tridy-tabulky/>.

⁵¹ HŮRKA, Petr. a kol. *Zákoník práce a související ustanovení nového občanského zákoníku s podrobným komentářem k 1.1.2014*. Praha: ANAG, 2014.

Specializované činnosti jsou činnosti zakotvené v § 9 vyhlášky č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků. Předmětné ustanovení sice pojem výslovně nedefinuje, avšak podává (taxativní) výčet činností, které je třeba pod pojmem specializované činnosti rozumět. Jsou jimi tyto činnosti: koordinace v oblasti informačních a komunikačních technologií, tvorba a následná koordinace školních vzdělávacích programů a vzdělávacích, programů vyšších odborných škol, prevence sociálně patologických jevů, specializovaná činnost v oblasti environmentální výchovy, specializovaná činnost speciálního pedagoga v oblasti školské logopedie nebo specializovaná činnost v oblasti prostorové orientace zrakově postižených.

„Právo na uvedený příplatek vznikne zaměstnanci tehdy, když specializované činnosti skutečně vykonává. Jako důvod pro poskytování příplatku nepostačuje pouze skutečnost, že zaměstnanec absolvoval studium, které je předpokladem pro výkon specializovaných činností. Požadované studium je možné absolvovat v rámci celoživotního vzdělávání na vysoké škole nebo i v zařízení dalšího vzdělávání pedagogů mimo vysokou školu.“⁵²

3.4 Pracovní řád

Stěžejní pracovní normou, byť podzákonného charakteru, je vyhláška ze dne 4. října 2007 č. 263/2007 Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí. Vyhláška vstoupila v platnost dne 23. října 2007 a nabyla účinnosti dne 1. listopadu 2007. Jejím prostřednictvím je pro pracovníky škol a školských zařízení, které jsou zřízeny Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, obcí, dobrovolným svazem obcí či krajem, stanoven pracovní řád (dále jen jako „pracovní řád“).

Pracovní řád je tvořen pouhými sedmi paragrafy, a to bez dalšího členění. Ustanovení § 1 jakožto „úvodní“ definuje rozsah právní úpravy (vymezuje věcnou působnost, okruh

⁵² BERKA, Vít. Specializační příplatek. Týdeník školství [online]. 2014, 2014(13), 1 [cit. 2016-05-08]. Dostupné z: <http://www.tydenik-skolstvi.cz/archiv-cisel/2014/13/specializacni-priplatek/>

osob, na který se vyhláška vztahuje). Ustanovení § 2 se zmiňuje o postupu, který souvisí s ukončením zaměstnaneckého poměru a také s odvoláním či vzdáním se místa na postu vedoucího pracovníka. Následující ustanovení (§ 3) specifikuje pracovní dobu pedagogických pracovníků – zabývá se rozvržením pracovní doby a vymezením pracovních činností, které pedagogičtí pracovníci vykonávají v pracovní době. Pracovní řád dále zakotvuje podmínky pro čerpání dovolené (§ 4) a také podmínky čerpání volna k samostudiu (§5), v ustanovení § 6 poskytuje údaje, které se zabývají dohledem nad žáky a jsou nezbytné ve smyslu zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků ve škole nebo školském zařízení. Odstavec sedmý stanovuje účinnost vyhlášky.⁵³

3.5 Novela zákona č. 563/2004 Sb.

Ve Sbírce zákonů byl ke dni 28. 12. 2015 zveřejněn pod č. 379/2015 Sb. zákon, jímž se mění zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Zákon nabyl účinnosti dne 12. 1. 2016. Jedná se o zatím poslední novelu daného zákona. Hlavním cílem úpravy je řešení pracovněprávních vztahů pedagogických pracovníků, jež zaměstnavatelé uzavírají bez právního důvodu na dobu určitou jen po dobu vyučování ve školním roce. Tato skutečnost je ministerstvem školství chápána jako dehonestující a nová právní úprava odchylek v rámci sjednávání doby trvání pracovního poměru na dobu určitou pedagogických pracovníků má této skutečnosti zabránit.⁵⁴ Tato novela tedy uzavírání pracovních smluv pouze po dobu školního vyučování zakazuje.

Na základě důvodové zprávy došlo k přijetí novely zejména proto, aby byla na zákonné úrovni stanovena speciální pravidla pro uzavírání pracovních poměrů s pedagogickými pracovníky na dobu určitou. Jedná se o reakci na dosavadní negativní praxi v regionálním školství. S pedagogickými pracovníky bývaly mnohdy uzavírány pracovní poměry na dobu určitou jen na období školního vyučovacího školního roku, a sice od 1. září do 30. června. Tito pedagogičtí pracovníci se následně po dobu hlavních letních prázdnin ocitali často bez zaměstnání a místo odpočinku, dalšího

⁵³ Vyhláška č. 263/2007 Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí.

⁵⁴ POLÁKOVÁ, Hana. *Zákon o pedagogických pracovnících a předpisy související s výkladem*. Žďár nad Sázavou: Fakta, 2015.

vzdělávání nebo samotné přípravy na nový školní rok, čelili finančním problémům. Navíc byli často nuceni hledat novou práci nebo brigádu na dva letní měsíce. Právě této skutečnosti současná novela zamezuje. Další změny se týkají získávání odborné kvalifikace pro výkon povolání učitele prvního a druhého stupně základní školy, dále také základní umělecké školy i střední školy, konzervatoře a v neposlední řadě i vyšší odborné školy. Tyto změny se týkají rovněž pedagoga volného času, kdy je také počítáno s vysokoškolským magisterským vzděláním v oblasti umění studijních oborů uměleckopedagogického zaměření.⁵⁵

Další novela, která je v rámci této práce řešena a která se nejvýrazněji podílela na změnách v uzavírání pracovních poměrů pedagogických pracovníků, je novela č. 197/2014 a také novela č. 397/2015.

⁵⁵Právníprostor. *Vyšlo ve sbírce zákonů – novela zákona o pedagogických pracovnících* [online]. [cit. 2016-03-10]. Dostupné na: <http://www.pravniprostor.cz/zmeny-v-legislative/vyslo-ve-sbirce-zakonu/novela-zakona-o-pedagogickych-pracovnicich>.

4 HISTORICKÝ VÝVOJ UPLATNITELNOSTI PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ

Na začátku 90. let 20. století začaly intenzivní kroky k formulování obecných východisek transformace přípravy učitelů primárních škol, především v rámci několika českých i slovenských pedagogických fakult. Potřebné změny tak byly koncipovány na základě předpokládaného pojetí primární školy, dále primárního vzdělávání a mnohých dalších žádaných postupů. Značným pozitivem reformního úsilí v rámci oblasti vzdělávání uvedené kategorie učitelů byla skutečnost, že základní principy proměny byly následně formulovány na základě intenzivní spolupráce celé řady českých a ze začátku i pedagogických fakult. Uvedená skutečnost především může vyniknout v porovnání se situací v učitelském vzdělávání pro řadu sekundárních škol. Základní ucelené myšlenky a shody v názorech na vzdělávání učitelů primárních škol přispěly zejména k nalezení jasné a poměrně nekontroverzní představy o bujnosti škol.⁵⁶

Během roku 1991 byl vytvořen reformní projekt studia učitelství pro 1. stupeň základní školy. Jeho základní principy byly následně projednávány a schváleny vědeckou radou Pedf UK, jak dále uvádí Skipalová (1991).⁵⁷ Ty byly následně přijaty grémiem pedagogických fakult a byly považovány za jedno ze základních východisek k transformaci vzdělávání uvedené kategorie učitelů na dílčích fakultách v České republice. V průběhu další spolupráce, zejména pak v rámci řešení vybraných grantových úkolů byla tato rámcová východiska podrobněji propracována, ale i docela pečlivě konkretizována.⁵⁸ Navíc došlo k návrhu řešení celé řady konkrétních problémů, které se dosud objevovaly. Například se jednalo o doporučené proporce mezi dílčími složkami učitelské přípravy, otázku vstupu a ukončení studia, problém praktické přípravy a v neposlední řadě také otázku legislativní. Hlavní ideou reformy v této době bylo zaměření se na profesionalizaci přípravného vzdělávání učitelů. Uvedená skutečnost znamenala zejména posun v dominantách daného studia. Hlavní těžiště je

⁵⁶ SPILKOVÁ, Vladimíra. Reflexe změn ve vzdělávání učitelů primárních škol po roce 1989. Jandová R. (Ed.): Příprava učitelů a aktuální proměny v základním vzdělávání. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 15. a 16. 9. 2005, 198 s. [online]. [cit. 2016-03-08]. ISBN 80-7040-789-1. Dostupné na: http://www.pf.jcu.cz/structure/departments/kpe/upload/files/konf05-sbornik-02-spilkova_v.pdf.

⁵⁷ SPILKOVÁ Vladimíra. *Professional Development of Teachers and Student Teachers through Reflection on Practice*. European Journal of Teacher Education, 2001. 24(1), pp. 59-66.

⁵⁸ NELEŠOVSKÁ Alena. a kol. *Příprava učitelů primárního vzdělávání. Závěrečná zpráva grantového úkolu FRVŠ*. Olomouc, 1995.

v pedagogicko-psychologické, oborově didaktické přípravě a samozřejmě i v osobnostněkultivační složce daného studia. Tímto je myšlena všeobecná vzdělanost, dále pak úroveň myšlení, vyjadřovací schopnosti společně s aspektem osobnostního vyzrávání a v neposlední řadě kulturní rozhled. Předmětová příprava, tedy odborný základ jednotlivých vyučovacích předmětů, představuje sekundární úroveň studia. Uvedená změna v rámci obsahových akcentů dále představuje v kontextu vývoje v rámci posledních desetiletí radikální zásah, kdy po celou dobu fungování vysokoškolského oboru bylo v popředí tzv. Chlupovo pojetí vzdělávání učitelů se zaměřením na oborovou a tedy předmětovou přípravu.⁵⁹

Chlupovo pojetí vysokoškolského vzdělávání učitelů národních škol pocházející z konce první republiky vykračuje proti duchu aktuálních reformních návrhů. Základem je pokračování dosavadní práce učitelských ústavů, avšak mění se úroveň i přístup.⁶⁰

V současnosti je hlavním východiskem tzv. koncept Příhodův, jenž pracuje s pojetím učitele jako vědeckého pracovníka v pedagogicko-psychologických oborech, čemuž má odpovídat také vlastní příprava na vyučovací hodiny. Tato východiska měla význam pro nový model studia, avšak zároveň byla důležitá pro náležitou argumentaci v rámci obhajování univerzitního magisterského vzdělávání pro uvedenou kategorii učitelů. Již od roku 1990 došlo v některých případech k jeho zpochybnění. Požadavek na univerzitní vzdělání je legitimován v profesionalizaci učitelské profese s ohledem na pedagogickou a psychodidaktickou přípravu. V první polovině 90. let 20. století byla hlavním výsledkem shody v rámci základních východisek a intenzivní spolupráce v transformačním úsilí celá řada probíhajících změn na dílčích fakultách, mnohdy také výzkumně sledovaných. Značné inovační snahy v uvedeném studiu učitelství na pedagogických fakultách byly následně oceňovány také v závěrech akreditační komise.⁶¹

⁵⁹ KURZWEIL Jaroslav. a kol. *Akreditace pedagogických fakult*. Alma mater, 1995. Č. 5-6, s. 256-263.

⁶⁰ VALIŠOVÁ, Alena. a kol. *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada, 2011.

⁶¹ KURZWEIL Jaroslav. a kol. *Akreditace pedagogických fakult*. Alma mater, 1995. Č. 5-6, s. 256-263.

PRAKTICKÁ ČÁST

5 KOMPARACE LEGISLATVNÍCH PODMÍNEK ZAMŘENÝCH NA PEDAGOGICKÉ PRACOVNÍKY

Pátá kapitola je praktickou částí této práce, a jako taková si klade za cíl představit z různých úhlů pohledů a za využití metod výzkumu problematiku legislativních podmínek zaměřených na pedagogické pracovníky.

Nejprve se tedy budu v této kapitole zabývat metodami, které jsem si pro praktickou část této práce a pro svůj výzkum zvolila, tj. nástroji, které mi budou sloužit k tomu, abych dospěla k potřebným výsledkům a závěrům. Následně se budu věnovat stanovení a formulování cílů pedagogického výzkumu. Stěžejní podkapitolou této části práce pak bude sama zvolená metoda pedagogického výzkumu, a to komparace: komparace legislativy jako celku a komparace jednotlivých ustanovení zákona s ohledem na provedenou novelizaci. Na závěr této kapitoly jsem zařadila rozbor dvou zásadních témat, která souvisí s provedenou novelizací legislativy zaměřené na podmínky pro výkon profese pedagogického pracovníka: předně se jedná o problematiku odborné kvalifikace, zejména pak z pohledu ministra Chládky, a dále o problematiku konce přechodného období a odborné kvalifikace.

5.1 Metodologie

Metodologie jako taková je vědou, respektive naukou o vědeckých metodách, tj. jakýsi výklad metod. Metodou se pak rozumí způsob k dosahování určitých (ať už teoretických či praktických) cílů, či postup (princip) pomocí něhož lze dosáhnout určitých cílů.⁶²

V rámci této práce jsou použity dvě výzkumné metody: komparace a obsahová analýza (nebo také analýza dokumentů).

⁶² BUCHTELOVÁ, Růžena. a kol. *Akademický slovník cizích slov*. Praha: AV ČR, 1998, s. 249 – 250.

První metodou je metoda komparace. Metodu komparace je možné charakterizovat jako postup, ve kterém jde o srovnávání či přirovnávání vybraných předmětů či jevů, hledání rozdílů a podobností mezi jevy.⁶³ Tato metoda je užitá v podkapitole 5.3 nazvané „Komparace legislativy jako celku“ a podkapitole 5.4. nazvané „Komparace zákona č. 563/2004 Sb. a jeho novelizací.“. Rozdíl (a tedy důvod rozdělení tematiky na dvě kapitoly) spočívá v tom, aby byly na první pohled patrné změny legislativy jako celku a na druhou stranu, abych se dále problematikou komparace zákona č. 563/2004 Sb. a jeho novelizace z hlediska změn v oblasti požadované kvalifikace školských pracovníků zabývala podrobněji.

Druhou metodou, kterou hodlám v této části práce využívat je metoda analýzy. Analýzou se rozumí „všeobecná metoda zkoumání jednotlivých složek a vlastností předmětu (jevu, činnosti), myšlenkové rozkládání jednoho na mnohé, celku na části.“⁶⁴

Dokumenty mohou být podrobeny analýze z více hledisek. V dokumentech jsou zaznamenány osobní i skupinové vědomé či nevědomé postoje, ideje a hodnoty. K dokumentům patří knihy, novinové články nebo záznamy a další. Analýza dokumentů je významná hlavně v případech, kdy se jedná o časově vzdálené, a tedy historické události. Proces zpracování dokumentů pak má tyto fáze:

1. *„Začíná se definicí výzkumné otázky.*
2. *Definuje se to, co se bude považovat za dokument. Podle této definice se bude postupovat určitým způsobem při sběru dokumentů. Snažíme se vyhledat všechny relevantní dokumenty.*
3. *Provádí se pramenná kritika (externí a interní posouzení dokumentů).*
4. *Následuje interpretace dokumentů zaměřená na hledání odpovědi na položené otázky a vypracování zprávy.*“⁶⁵

Obsahovou analýzu lze provést dvěma způsoby: kvantitativním a nekvantitativním. Kvantitativní analýza se opírá o matematické zpracování obsahových prvků textu – původní obsah textu, který je sám o sobě kvalitativní nikoli kvantitativní (vyjádřen slovy, větami), je zpracován do kvantitativní podoby – vyjádřen frekvenčně,

⁶³ BUCHTELOVÁ, Růžena. a kol. *Akademický slovník cizích slov*. Praha: AV ČR, 1998, s. 403.

⁶⁴ Tamtéž, s. 50.

⁶⁵ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005, s. 132.

procentuálně, pořadově. Naproti tomu obsahová analýza provedená nekvantitativním způsobem zásadně neodráží numerické postupy a zpracování: není vyjádřena v počitatelných ukazatelích, nýbrž v nejrůznějším zpracování textu jako jsou slovní a větné rozbory, složitější interpretace a hloubkové vysvětlování a komentáře jevů.⁶⁶

Obsahová analýza je v této práci uplatněna v praktické části práce, a to zejména při analýze zákona č. 563/2004 Sb. a jeho novelizace. V rámci této práce je za výzkumnou metodu možné považovat kvantitativní i nekvantitativní analýzu dokumentů komparativního charakteru. Bude se tedy jednat o porovnávání dokumentů.

Je třeba si přitom uvědomit, že předmět výzkumu („objekt“) by měl být analyzován ve své komplexnosti, kdy není na zkoumaný objekt nahlíženo jako na izolovanou část, ale naopak jako na součást celého systému.⁶⁷

5.2 Cíl výzkumu

Definovat si cíle výzkumu je základním stavebním kamenem každého výzkumu: je třeba takto činit v úvodu výzkumu, a to i z toho důvodu, aby mohl výzkumník ověřit, zda jsou tyto cíle dostatečně významné a vůči komu se orientují (kdo je bude spolu s výzkumníkem sdílet a koho budou zajímat). Obecně lze rozlišovat trojí typ cílů: intelektuální, praktický a personální. Intelektuální cíl má nastínit, jakým způsobem bude projekt významný pro obecný odborný výzkum, zatímco personální cíl se vztahuje pouze k výzkumníku samotnému – zjišťuje, jakým způsobem projekt obohatí výzkumníka samotného. Praktický cíl pak znamená, jak už sám název napovídá, měřítko praktického způsobu využití.⁶⁸

Hlavním cílem výzkumu této práce je zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících: jeho analýza a komparace znění účinného před novelou a po novele provedené zákonem č. 197/2014 Sb., a dále zákonem č. 379/2015 Sb., tj. hlavním cílem je zjistit a prozkoumat zákonné kvalifikační podmínky kladené na pedagogické

⁶⁶ GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výskumu*. Bratislava: Polygrafické stredisko UK, 2008, s. 145 - 146.

⁶⁷ ŠVARŤČEK, Roman., ŠEĎOVÁ, Klára. a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2014, s. 98.

⁶⁸ Tamtéž, s. 62.

pracovníky, a to především ve světle provedené novelizace. Budu hledat odpovědi na otázky: Jaké stěžejní změny přinesla předmětná novela jako celek? Jak předmětná novela ovlivnila oblast kvalifikačních podmínek kladených na pedagogické pracovníky? Je rozdíl po zavedené novele zásadní? Byla tato novela třeba, není vůči pedagogickým pracovníkům roky v praxi již působícím příliš tvrdá – tj. neklade na pedagogické pracovníky nároky až přehnané? Bylo by možné de lege ferenda nastínit vhodnější právní úpravu?

Pokud se podíváme na cíl výzkumu z pohledu metodologie, pak mnou stanovený cíl výzkumu se jeví spíše jako cíl personální – přispěje k obohacení mne, jakožto výzkumníka, při studiu a provádění výzkumu se mnohému naučím a pokusím se předmětné problematice nejen více porozumět, ale též poskytnout jakési zhodnocení platné právní úpravy a případně nastínit vodítko ke změně (do jisté míry tak bude cíl i intelektuální a praktický, ovšem je třeba vzít v úvahu charakter této práce jakožto práce ročníkové, tj. nemá sloužit jako hloubkový výzkum problému, který bude přínosem pro odbornou veřejnost).

5.3 Komparace legislativy jako celku

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících ve znění zákona č. 333/2012 Sb., tj. znění účinném do 1.1.2015, byl tvořen celkem pěti částmi: část první („Pedagogičtí pracovníci škol a školských zařízení“) byla rozdělena do pěti hlav a čítala 37 paragrafů, část druhá byla zrušena a čítala pouhé dva zrušené paragrafy, část třetí („Změna zákona o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů“) byla tvořena jen jediným ustanovením, část čtvrtá („Změna zákona o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech“) byla tvořena jediným ustanovením a část pátá („Účinnost“) byla tvořena též jediným ustanovením.

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících ve znění zákona č. 197/2014 Sb., tj. znění účinném od 1.1.2015, byl taktéž tvořen celkem pěti částmi: část první („Pedagogičtí pracovníci škol a školských zařízení“) byla rozdělena do pěti hlav a čítala

37 paragrafů, část druhá byla zrušena a čítala pouhé dva zrušené paragrafy, část třetí („Změna zákona o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů“) byla tvořena jen jediným ustanovením, část čtvrtá („Změna zákona o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech“) byla tvořena jediným ustanovením a část pátá („Účinnost“) byla tvořena též jediným ustanovením. V rámci této novely byl zcela odstraněn § 32a, který umožňoval, aby se na místa ředitelů škol a školských zařízení mohli přihlásit i nekvalifikovaní uchazeči, pakliže si potřebné vzdělání a kvalifikační předpoklady odpovídajícím způsobem doplní (zahájí do dvou let potřebné studium a toto úspěšně dokončí).

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících ve znění zákona č. 379/2015 Sb., tj. znění aktuálně účinné od 12.1.2016, je tvořen celkem pěti částmi: část první („Pedagogičtí pracovníci škol a školských zařízení“) je rozdělena do pěti hlav a čítá 37 paragrafů, část druhá je zrušena a čítá pouhé dva zrušené paragrafy, část třetí („Změna zákona o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů“) je tvořena jen jediným ustanovením, část čtvrtá je zrušena a část pátá („Účinnost“) je tvořena též jediným ustanovením. Novela zakotvila do první části nové ustanovení, § 23a, normující „pracovní poměr na dobu určitou pedagogického pracovníka“.

Co se týče novelizace zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících zákonem č. 197/2014 Sb. a zákonem č. 379/2015 Sb. jako celku, lze vypořádat následující: zatímco novela provedená zákonem č. 197/2014 Sb. se do členění zákona v zásadě nepromítla, když členění do částí a hlav zůstalo stejné (došlo pouze k odstranění § 32a což má dopad praktický, této problematice bude věnována následující podkapitola), novela provedená zákonem č. 379/2015 Sb. přinesla změnu, když zcela zrušila část čtvrtou. Ze zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících tak s účinností od 12.1.2016 bylo odstraněno ustanovení normující podmínky změn zákona o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech, zatímco do první části bylo vloženo nové ustanovení normující „pracovní poměr na dobu určitou pedagogického pracovníka“ (pod § 23a).

5.4 Komparace zákona č. 563/2004 Sb. a jeho novelizací

5.4.1 Komparace zákona č. 563/2004 Sb. ve znění zákona č. 333/2012 Sb., se zněním provedeným novelou č. 197/2014 Sb. (hlavní tematické okruhy novely)

Ve Sbírce zákonů došlo pod č. 197/2014 Sb. k vyhlášení novely zákona o pedagogických pracovnících, jež pro určité vybrané případy upravila předpoklad odborné kvalifikace a rovněž upravuje možnosti dalšího výkonu pedagogické činnosti některým vybraným osobám, které nezískaly odbornou kvalifikaci. Novela nabyla účinnosti ke dni 1. ledna 2015.

Změny, které tato novela přinesla, se dotýkají zejména dílu druhého zákona, který pojímá informace týkající se získávání odborné kvalifikace pedagogických pracovníků. V ustanoveních § 6 až § 21 je uvedeno, jakým způsobem získávají odbornou způsobilost níže uvedení pedagogičtí pracovníci:

- učitelé mateřských škol (§6),
- učitelé prvního stupně základních škol (§7),
- učitelé druhého stupně základních škol (§8),
- učitelé přípravných tříd základních škol (§8a),
- učitelé přípravného stupně základních škol speciálních (§8b),
- učitelé středních škol (§9),
- učitelé uměleckých odborných předmětů v základních uměleckých školách, středních školách, konzervatořích (§10),
- učitelé vyšších odborných škol (§11),
- učitelé jazykových škol s právem státní jazykové zkoušky (§12),
- pedagogové v zařízeních pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (§13),
- učitelé náboženství (§14),
- učitelé odborného výcviku v zařízení sociálních služeb (§15),
- vychovatelé (§16),
- pedagogové volného času (§17),
- speciální pedagogové (§18),

- psychologové (§19),
- metodici prevence v pedagogicko-psychologické poradně (19a),
- asistenti pedagoga (§20),
- trenéři (§21),
- v ustanovení §22 jsou poté blíže specifikována společná ustanovení k odborné kvalifikaci.⁶⁹

Jedná se o velkou novelu, jež je dosud jednou z největších v rámci tohoto zákona a výrazně pozměňuje chápání daného zákona a možnosti pro kvalifikační pracovníky.

K nejhlavnějším tematickým změnám dané novely patří:

- *„vymezení osob, jimž je umožněn výkon pedagogické činnosti i po 31. prosinci 2014, přestože nemají odbornou kvalifikaci pro přímou pedagogickou činnost, kterou vykonávají (55 let věku + 20 let praxe),*
- *vymezení osob, jimž ředitel školy nebo školského zařízení může uznat předpoklad odborné kvalifikace na dané škole nebo školském zařízení za splněný, a podmínky, za nichž se tak děje (výkonní umělci, výtvarní umělci, odborníci z praxe, učitelé odborných uměleckých předmětů, trenéři),*
- *odborná kvalifikace tzv. rodilých mluvčích,*
- *řešení výjimečných situací, kdy z objektivních důvodů není možné zaměstnat pedagogického pracovníka s příslušnou odbornou kvalifikací.“⁷⁰*

Za tzv. doprovodnou změnu lze považovat zrušení ustanovení § 32a zákona, jímž je stanovena výjimka z požadavku odborné kvalifikace pro ředitele škol i školských zařízení. Dále je to také úprava kvalifikačních předpokladů učitele prvního stupně základních škol.⁷¹

Vůbec první změna se dotkla ustanovení § 6. V tomto ustanovení odst. 1 písm. b) se nahrazují slova „v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů prvního

⁶⁹ Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů.

⁷⁰ MSMT. Metodický výklad Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k novele zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, vyhlášené pod č. 197/2014 Sb. [online]. [cit. 2016-04-01]. Dostupné na: www.msmt.cz.

⁷¹ MSMT. Metodický výklad Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k novele zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, vyhlášené pod č. 197/2014 Sb. [online]. [cit. 2016-04-01]. Dostupné na: www.msmt.cz.

stupně základní školy nebo vychovatelství nebo pedagogiku volného času nebo studijního oboru pedagogika“ slovy „studijního oboru pedagogika, případně v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů prvního stupně základní školy, vychovatelství nebo pedagogiku volného času.“⁷² Toto ustanovení se týká učitele mateřské školy a podmínky dosažení odborné kvalifikace. Tu je možné získat hned několika různými způsoby vypočtenými v ustanovení § 6 odst. 1 písm. a) až g) a odst. 2 písm. a) až c). Oproti původní právní úpravě došlo ke změně ustanovení § 6 odst. 1 písm. b) ve smyslu tom, že byl vyškrtnut text „nebo studijního oboru pedagogika“, avšak byl nahrazen textem „studijního oboru pedagogika, případně v akreditovaném studijním programu“. „Cílem této právní úpravy je zajistit vzájemnou prostupnost mezi učiteli prvního stupně základní školy, vychovateli, pedagogy volného času a učiteli mateřské školy“.⁷³

V ustanovení § 7 odst. 1 písm. b) jsou slova „*v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů mateřské školy nebo studijního oboru pedagogika*“ nahrazena slovy „*studijního oboru pedagogika, případně v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů mateřské školy, vychovatelství nebo pedagogiku volného času...*“.⁷⁴ V rámci tohoto ustanovení, tedy v ustanovení § 7, jsou uvedeny informace týkající se učitele prvního stupně základní školy. Změna provedená v § 7 odst. 1 písm. b) znamená pro učitele prvního stupně základních škol možnost získat kvalifikaci také absolventům magisterských studijních programů v oblasti pedagogických věd zaměřených na vychovatelství nebo pedagogiku volného času, pokud si doplní své vzdělání studiem v programu celoživotního vzdělávání.⁷⁵

Změnou prošlo také ustanovení § 8 týkající se učitele druhého stupně základní školy. Oproti původnímu znění je zde přidán odstavec 3, kde je uvedeno: „*Zaměstnanci, který je výkonným umělcem⁷⁾, výtvarným umělcem nebo který má odbornou kvalifikaci podle § 10 odst. 1 nebo § 21, může ředitel školy písemně uznat předpoklad odborné kvalifikace učitele předmětu druhého stupně základní školy odpovídajícího uměleckému*

⁷² § 6 písm. b), zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících [online]. [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563>.

⁷³ POLÁKOVÁ, Hana. *Zákon o pedagogických pracovnících a předpisy související s výkladem*. Žďár nad Sázavou: Fakta, 2015, s. 28.

⁷⁴ 7 odst. 1 písm. b), zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících.

⁷⁵ POLÁKOVÁ, Hana. *Zákon o pedagogických pracovnících a předpisy související s výkladem*. Žďár nad Sázavou: Fakta, 2015, s. 31.

*zaměření nebo odborné kvalifikaci zaměstnance za splněný, pokud týdenní pracovní doba tohoto zaměstnance u právnické osoby vykonávající činnost školy nepřesahuje polovinu stanovené týdenní pracovní doby a pokud tento zaměstnanec mimo pracovněprávní vztah k právnické osobě vykonávající činnost školy provádí umělecké výkony, vytváří umělecká díla nebo vykonává činnost, pro niž splňuje odbornou kvalifikaci podle § 10 odst. 1 nebo § 21. Uznání splnění předpokladu odborné kvalifikace platí pro účely tohoto zákona po dobu, po kterou zaměstnanec splňuje podmínky podle věty první.*⁷⁶ Jedná se tedy o umožnění snadnějšího uznání odborné kvalifikace. Rozšířením předmětného ustanovení o odstavec třetí tak zákon umožňuje přiznat odbornou kvalifikaci úzké skupině zaměstnanců, jejichž zaměření souvisí zejména s uměleckou činností a v tomto smyslu by bez předmětného rozšíření takto úzce specifikovaní a zaměření pedagogové činnosti vykonávat nemohli.

Obdobně jako § 8 odst. 3 byl k ustanovení § 9 přidán odstavec osmý, který má obdobné dopady na uznávání odborné kvalifikace úzce vymezené skupiny pedagogů – zatímco ustanovení § 8 se zabývalo uznáváním kvalifikace učitele druhého stupně základní školy, § 9 se věnuje uznáváním kvalifikace učitele střední školy.

Další změnou, kterou tento zákon prošel, je ustanovení týkající se § 10, kde jsou uvedeny informace o učitelích uměleckých odborných předmětů v základní umělecké škole, střední škole a konzervatoři. Oproti původní úpravě došlo ke změně v odstavci druhém: zde byl nahrazen celý odstavec druhý, kde původně bylo uvedeno: „*Ředitel základní umělecké školy, střední školy a konzervatoře může v odůvodněných případech rozhodnout, že upouští od předpokladu splnění odborné kvalifikace u učitele uměleckého předmětu, který vykonává umělecko-pedagogickou činnost, pokud je nebo byl výkonným umělcem*⁷⁾. *Rozhodnutí musí být vydáno písemnou formou. Tímto rozhodnutím se pro pracovněprávní účely považuje předpoklad odborné kvalifikace učitele na dané škole za splněný.*“⁷⁷ Nově byl tento odstavec nahrazen následujícím zněním: „*U toho, kdo je nebo byl výkonným umělcem*⁷⁾ *nebo výtvarným umělcem, může ředitel základní umělecké školy, střední školy nebo konzervatoře v odůvodněných případech písemně uznat předpoklad odborné kvalifikace učitele předmětu*

⁷⁶ § 8 odst. 3, zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících [online]. [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563>.

⁷⁷ § 10 odst. 2, zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících. [online]. [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563>.

odpovídajícího uměleckému zaměření zaměstnance pro účely tohoto zákona na dané škole za splněný.“⁷⁸

I další novelizovaná ustanovení se vztahují k uznávání odborné kvalifikace úzce vymezené skupiny pedagogů-výkonných nebo výtvarných umělců (§ 11 vztahující se na učitele vyšší odborné školy, § 17 vztahující se na pedagoga volného času).

Významnou novelizací prošlo ustanovení § 22 nazvané „společná ustanovení k odborné kvalifikaci“. Toto ustanovení je rozšířeno zejména o odstavec pátý: „Pedagogický pracovník, pro kterého je příslušný cizí jazyk rodným jazykem nebo který jej ovládá na úrovni rodného jazyka, splňuje pro účely tohoto zákona předpoklad odborné kvalifikace pro výuku konverzace v tomto cizím jazyce, získal-li alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou, nebo pro výuku tohoto cizího jazyka, získal-li vysokoškolské vzdělání.“, a dále o odstavec sedmý: „Právnícká osoba vykonávající činnost školy nebo školského zařízení může zajišťovat výchovu a vzdělávání po nezbytnou dobu a v nezbytném rozsahu pedagogickým pracovníkem, který nesplňuje předpoklad odborné kvalifikace, pokud prokazatelně nemůže tyto činnosti zajistit pedagogickým pracovníkem s odbornou kvalifikací. Tím není dotčena odpovědnost ředitele školy nebo školského zařízení za odbornou a pedagogickou úroveň vzdělávání a školských služeb podle zvláštního právního předpisu.“

Obě rozšíření se jeví jako významná, neboť snižují nároky na zaměstnávání některých skupin pracovníků. Ustanovení § 22 odst. 7 pak umožňuje zaměstnávat pedagogické pracovníky bez odborné kvalifikace i po 31.12.2014, a to pro případ plynoucí z praxe, kdy se může stát, že se z objektivních důvodů nepodaří zajistit pro výkon práce pedagogického pracovníka s požadovanou odbornou kvalifikací.⁷⁹ Nicméně i tato možnost je zákonem limitována, a to stanovením požadavku, že zajistit takto vyučování je možné jen „po nezbytnou dobu a v nezbytném rozsahu“. Lze tedy mít za to, že postup v souladu s odstavcem sedmým bude pouze krátkodobým řešením nedostatku kvalifikovaných pedagogických pracovníků a současně nebude zbavovat odpovědnosti ředitele školy za odbornou a pedagogickou úroveň vzdělávání školy, kdy se jeví jako

⁷⁸ § 10 odst. 2, zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících. [online]. [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563>.

⁷⁹ POLÁKOVÁ, Hana. *Zákon o pedagogických pracovnících a předpisy související s výkladem*. Žďár nad Sázavou: Fakta, 2015, s. 76.

povinností ředitele alespoň vyvíjet snahu nahradit takto nekvalifikovaného pracovníka pracovníkem kvalifikovaným. Blíže viz podkapitola 5.6. „Konec přechodného období a odborná kvalifikace“.

Za zmínku dále stojí novelizace ustanovení § 32, kdy za text odstavce prvního písm. c) bylo přidáno písm. d), které rozšiřuje oprávnění fyzické osoby, která nesplňuje předpoklad podle § 3 odst. 1 písm. b), vykonávat přímou pedagogickou činnost po dni nabytí účinnosti novely zákona o pedagogických pracovnících také pro případ, že tato osoba ke dni 1. ledna 2015 dosáhla alespoň 55 let věku a pokud vykonávala přímou pedagogickou činnost na příslušném druhu školy nejméně po dobu 20 let. Ustanovení § 32 je přitom ustanovením, které podává taxativní výčet možností, kdy je fyzická osoba oprávněna vykonávat přímou pedagogickou činnost: rozšíření v tomto smyslu jeví se tedy praktické, zejména s ohledem na dlouhodobý výkon činnosti pedagogickými pracovníky v minulosti a s ohledem na jejich nasbíranou praxi a praxí získané dovednosti a zkušenosti.

5.4.2 Komparace zákona č. 563/2004 Sb. ve znění zákona č. 197/2014 Sb., se zněním provedeným novelou č. 379/2015 Sb. (hlavní tematické okruhy novely)

Zásadní změnou zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, kterou přinesla předmětná novela provedená zákonem č. 379/2015 Sb., je zavedení § 23a do hlavy třetí části první zákona. Původní název hlavy třetí „Pracovní doba a přímá pedagogická činnost“ byl nahrazen názvem „Pracovní doba, přímá pedagogická činnost a doba trvání pracovního poměru na dobu určitou pedagogického pracovníka“. Ustanovení § 23a se pak v celkem v pěti odstavcích věnuje pracovnímu poměru pedagogického pracovníka na dobu určitou.

Hlavním cílem této novely zákona je zavedení pravidla minimálního trvání pracovního poměru na dobu určitou v případě pedagogických pracovníků škol i školských zařízení. Sjednání pracovního poměru na dobu kratší lze umožnit v tom případě, kdy jsou pro tuto skutečnost dány objektivní důvody. Dále má být zkrácena celková doba trvání

pracovního poměru na dobu určitou mezi stejnými smluvními stranami vůči obecné úpravě zákoníku práce.⁸⁰

Pracovní poměr na dobu určitou se řídí příslušnými ustanoveními zákoníku práce, přičemž minimální doba trvání pracovního poměru na dobu určitou pedagogického pracovníka mezi týmiž smluvními stranami činí nejméně 12 měsíců a může být ode dne vzniku prvního pracovního poměru opakována nejvýše dvakrát (celkově nesmí přesáhnout ode dne vzniku prvního pracovního poměru 3 roky).⁸¹ Novela tedy podporuje postavení a jistotu pracovně právních vztahů pedagogických pracovníků.

Návrh novely tohoto zákona má sociální dopady, jelikož odstraní nežádoucí stav, kdy se ocitají pedagogičtí pracovníci po dobu hlavních prázdnin bez zaměstnání. V dané době sice často mohou čerpat náhradu platu za nevyčerpanou dovolenou a často tak také činí, nicméně se jedná o nejvýše poměrnou část 10/12 z nároku na 8 týdnů dovolené. Příslušný zákon posiluje také právní a existenční jistotu pedagogických pracovníků, rovněž stabilitu jejich zaměstnání a s tímto související motivaci pro profesní rozvoj. To je nejvýraznější změna, která se dotkla uvedeného zákona a samotných pedagogických pracovníků.⁸²

Výjimku ze shora uvedeného pravidla představují dva případy: případ, kdy byla doba trvání pracovního poměru na dobu určitou sjednána s pedagogickým pracovníkem jako náhrada za dočasně nepřítomného pedagogického pracovníka na dobu překážek v práci na straně tohoto pracovníka nebo případ, kdy pedagogický pracovník nesplňuje předpoklad odborné kvalifikace podle § 22 odst. 7.⁸³ Zde se jedná právě o případ objektivních důvodů, které existují na straně zaměstnavatele a které odůvodňují postup tzv. řetězení pracovního poměru. Zdá se spravedlivé neobsazovat místo, z něhož je pedagogický pracovník uvolněný například z důvodu nástupu na mateřskou dovolenou, pedagogickým pracovníkem na dobu neurčitou, když je místo fakticky již pedagogickým pracovníkem v pracovním poměru na dobu neurčitou obsazeno a pouze

⁸⁰Důvodová zpráva k zákonu č. 197/2014 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů; dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&t=206>.

⁸¹ § 23a odst. 1 až 3, zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících.

⁸²Důvodová zpráva k zákonu č. 197/2014 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů; dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&t=206>.

⁸³ § 23a odst. 4, zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících.

vzniknou dočasné důvody pro uvolnění takového pedagogického pracovníka po jistou dobu z výkonu činnosti.

Pátý odstavec předmětného ustanovení pak zakotvuje právní následky v případě nedodržení postupu dle předchozích odstavců: pokud dojde k uzavření pracovně právního vztahu v rozporu s odstavci 2 až 4, a současně za podmínky, že oznámí pedagogický pracovník před uplynutím sjednané doby písemně zaměstnavateli, že trvá na tom, aby ho dále zaměstnával, platí, že se jedná o pracovní poměr na dobu neurčitou.⁸⁴

S ohledem na změnu – zavedení § 23a do zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících – došlo též ke změně hned úvodního ustanovení – tedy ve vymezení rozsahu a předmětu právní úpravy zákona: text je upraven v taxativní výčet činností, které normuje a současně doplněn právě o činnost záležející v „odchykách při sjednávání doby trvání pracovního poměru na dobu určitou pedagogických pracovníků“.

5.5 Odborná kvalifikace podle ministra Chládky

Bývalý ministr školství, mládeže a tělovýchovy České republiky - Marcel Chládek - byl v lednu roku 2014 jmenován na post ministra tohoto resortu. Danou funkci zastával do června roku 2015, kdy došlo k jeho odvolání, a novou ministryní školství se stala Kateřina Valachová, která tento post zastává i v současné době.⁸⁵

Tehdejší ministr školství Chládek svou pozornost zaměřil na chybějící kvalifikaci pedagogických pracovníků. Jak sám prohlásil, zjištěné výsledky šetření nečekal a dle jeho názoru byly naprosto alarmující. Rovněž vyjádřil podiv nad tím, že žádný z jeho předchůdců s daným problémem nic neučinil.

První odhady hovořily o 11 – 13 tisících profesí pedagogů, jimž chybí potřebná kvalifikace, což představovalo přibližně 10 % veškerých učitelů vyučujících

⁸⁴ § 23a odst. 5, zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících [online]. [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563>.

⁸⁵ Nasipolitici. *Marcel Chládek* [online]. [cit. 2016-04-01]. Dostupné na: <http://www.nasipolitici.cz/cs/politik/555-marcel-chladek>.

na základních a středních školách. Ukázalo se však, že nedostačující kvalifikaci má až 17 tisíc pedagogů. Z daného množství jich ale 6 tisíc již započalo studovat a asi 4 tisíce dalších vyučujících mělo studium zahájit v průběhu roku 2014.⁸⁶ Ministerstvo školství také zjistilo, že v České republice se nalézají více jak 600 škol, v nichž učí více než 50 % nekvalifikovaných učitelů.⁸⁷

Nekvalifikovaní vyučující mohli zůstat na svých pozicích, pokud do konce roku 2014 zahájili studium. Lhůta na doplnění kvalifikace byla stanovena na 10 let. Výjimka byla nejprve stanovena pro pedagogy starší 60 let, kteří by k 1. 1. 2015 měli odučeno alespoň 15 let.⁸⁸ Tato výjimka však byla později upravena a na školách mohou tak dále vyučovat nekvalifikovaní pedagogové, kteří jsou starší 55 let a svou profesi vykonávají přinejmenším 20 let. Další výjimka se týkala také rodilých mluvčích vyučujících na našich školách cizí jazyk. U těchto osob, jestliže budou vyučovat pouze konverzaci, bude postačující maturita. Pokud by daní jedinci měli vyučovat jazyk jako celek, bude po nich požadováno nejméně bakalářské vzdělání. Také na odborníky v oboru, umělce a trenéry, bude nahlíženo jako na kvalifikované osoby a to v případě, učí-li nanejvýš na poloviční úvazek.⁸⁹

5.6 Konec přechodného období a odborná kvalifikace

Konec přechodného období je uveden v ustanovení § 32 odst. 1 písm. b) zákona o pedagogických pracovnících. Jedním z předpokladů pro výkon činnosti je odborná kvalifikace pro přímou pedagogickou činnost, kterou pedagogický pracovník vykonává a jedná se o stanovení požadavku na dosažení určitého formálního vzdělání. Za obecnou výjimku z požadavku splnění odborné kvalifikace je považováno ustanovení § 32 odst. 1 písm. b), podle kterého přímou pedagogickou činností..., *mohou vykonávat také osoby*

⁸⁶ Zpravyidnes [online]. [cit. 2016-04-01]. Dostupné na: http://zpravy.idnes.cz/chladek-ze-skol-ma-odejit-sedm-tisic-ucitelu-fes-/domaci.aspx?c=A140228_110014_domaci_vez

⁸⁷ Novinky. *Pro učitele bez kvalifikace bude i nadále možná výjimka – slíbil Chládek* [online]. [cit. 2016-04-01]. Dostupné na: <http://www.novinky.cz/domaci/330435-pro-ucitele-bez-kvalifikace-bude-i-nadale-mozna-vyjimka-slibil-chladek.html>.

⁸⁸ Zpravyidnes [online]. [cit. 2016-04-01]. Dostupné na: http://zpravy.idnes.cz/chladek-ze-skol-ma-odejit-sedm-tisic-ucitelu-fes-/domaci.aspx?c=A140228_110014_domaci_vez.

⁸⁹ Zpravyidnes. *Chládek – ze škol má odejít sedm tisíc učitelů* [online]. [cit. 2016-04-01]. Dostupné na: http://zpravy.idnes.cz/chladek-ze-skol-ma-odejit-sedm-tisic-ucitelu-fes-/domaci.aspx?c=A140228_110014_domaci_vez.

*bez odborné kvalifikace, avšak nejdéle po dobu 10 let ode dne nabytí účinnosti zákona, pokud do této doby alespoň ne zahájí studium, které vede k jejímu získání.*⁹⁰ Toto přechodné desetileté období končilo dne 31. prosince 2014.⁹¹ Kdo ne zahájil příslušné studium za účelem získání odborné kvalifikace pro přímou pedagogickou činnost, kterou vykonávají, nesměl od 1. ledna 2015 ve školách a školských zařízeních působit.

Později však došlo právě na základě novely č. 197/2014 Sb. k zavedení výjimky pro pedagogické pracovníky, kteří dosáhli 55 let věku a 20 let praxe.⁹² Jedná se tedy o novou právní úpravu. Tito pracovníci jsou totiž zkušení a na základě dlouhodobé praxe prokázali schopnost výkonu pedagogické činnosti. Věk 55 let k 1. lednu 2015 budou splňovat všechny osoby narozené dne 1. ledna 1960 a dříve. Problémem se z části jeví podmínka splnění potřebné praxe, která musí být nejméně 20 let, ale hlavně musí být získána na určitém druhu školy nebo školského zařízení.

Druh školy je vymezen na základě ustanovení § 7 odst. 3 školského zákona.⁹³ V případě střední školy nerozhoduje, jestli jde o gymnázium, střední odbornou školu nebo snad střední odborné učiliště. Nerozhoduje ani obor vzdělání či dílčí aprobace pedagogického pracovníka během jeho pedagogické praxe. Zákon ani nerozlišuje mezi typy škol a také mezi běžnými školami a školami, které jsou zřízeny pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. V rámci základní školy nezáleží na stupni dané základní školy. Totéž platí i pro školská zařízení, kde je nutno uvážit ty, v nichž je nebo může být poskytována výchova a vzdělávání.

Praxe musí trvat nejméně 20 let. Daný pedagogický pracovník musí prokázat řediteli školy praxi na vhodném druhu školy či školského zařízení v uvedené délce v průběhu svého celého profesního života. Je tak možné uvést, že těm osobám, jež ke dni 1. ledna 2015 dosáhnou minimálně 55 let věku a 20 let praxe na vybraném druhu školy či školského zařízení, tento zákon umožní působení ve školách i školských zařízeních rovněž po uvedeném datu. Jedná se však o pedagogické pracovníky bez odborné

⁹⁰ § 32 odst. 1 písm. b., zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících [online]. [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563>.

⁹¹ Zákon o pedagogických pracovnících původně stanovil dobu trvání přechodného období na 5 let, k jejímu prodloužení o dalších 5 let následně došlo zákonem č. 422/2009 Sb.

⁹² § 32 odst. 1 písm. d., zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících [online]. [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563>.

⁹³ Jedná se o mateřskou školu, základní školu, střední školu, konzervatoř, vyšší odbornou školu, základní uměleckou školu a jazykovou školu s právem státní jazykové zkoušky.

kvalifikace, u kterých ředitel může přistoupit k výpovědi podle § 52 písm. f) zákoníku práce. Zmíněné osoby setrvávají v obdobném režimu jako prozatím všichni pedagogičtí pracovníci bez odborné kvalifikace do skončení tzv. přechodného období.⁹⁴

Uvedená novela v porovnání s předchozím právním ujednáním rozšířila okruh těch osob, kterým je možné uznat předpoklad odborné kvalifikace na vybrané škole či školském zařízení za splněný, a dále pak stanoví podmínky, za kterých je možné tento úkon ze strany ředitele školy a školského zařízení učinit. Jde tak o odborníky ve svých oborech, umělce i trenéry, již ve škole nebo školském zařízení pracují pouze na částečný úvazek a kdy jejich primárním zaměřením je především odborná, umělecká či také sportovní činnost. Kvůli částečnému úvazku ve školství a hlavnímu příjmu z jiné činnosti se nedá dostatečně předpokládat, že získají patřičnou odbornou kvalifikaci potřebnou pro výkon činnosti pedagogického pracovníka, avšak pro účely školství jsou jejich odborné znalosti nebo umělecké a jiné sportovní schopnosti přínosem a tyto osoby je vhodné zaměstnávat také po skončení přechodného období, a tedy po 31. prosinci 2014.

Uvedená novela tímto řediteli školy nebo školského zařízení umožňuje uznání takové odborné kvalifikace pro výkonné umělce, výtvarné umělce, uznávané odborníky v oboru, osoby, jež splňují odbornou kvalifikaci trenéra na základě ustanovení § 21 zákona, či těm osobám, jež dále splňují odbornou kvalifikaci učitele uměleckých odborných předmětů v základní umělecké škole, střední škole a kromě toho také konzervatoři na základě ustanovení § 10 odst. 1 zákona. V níže uvedené tabulce je přehled výše zmíněných změn.⁹⁵

⁹⁴ Metodický výklad Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k novele zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, vyhlášené pod č. 197/2014 Sb.

⁹⁵ Tamtéž.

Tabulka 2: Uznání odborné kvalifikace

Odborná kvalifikace	Osoby, jimž lze předpoklad odborné kvalifikace uznat za splněný	Příslušné ustanovení zákona
učitel druhého stupně základní školy	výkonný umělec	§ 8 odst. 3
	výtvarný umělec	
	osoba s odbornou kvalifikací učitele uměleckých odborných předmětů podle § 10 odst. 1	
	osoba s odbornou kvalifikací trenéra podle § 21	
učitel střední školy	výkonný umělec	§ 9 odst. 8
	výtvarný umělec	
	uznávaný odborník v oboru	
	osoba s odbornou kvalifikací trenéra podle § 21	
učitel uměleckých odborných předmětů v ZUŠ, SŠ a konzervatoři	výkonný umělec	§ 10 odst. 2
	výtvarný umělec	
učitel vyšší odborné školy	výkonný umělec	§ 11 odst. 4 a 5
	výtvarný umělec	
	uznávaný odborník v oboru	
	osoba s odbornou kvalifikací trenéra podle § 21	
pedagog volného času	výkonný umělec	§ 17 odst. 3
	výtvarný umělec	
	osoba s odbornou kvalifikací učitele odborných uměleckých předmětů podle § 10 odst. 1	
	osoba s odbornou kvalifikací trenéra podle § 21	

Zdroj: Metodický výklad Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k novele zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, vyhlášené pod č. 197/2014 Sb.

Hlavní podmínkou pro uznání splnění základního předpokladu odborné kvalifikace ředitele školy či školského zařízení je ta, že zmíněná osoba pracuje ve škole nebo školském zařízení na zkrácený úvazek. Příslušný zákon pak stanoví, že týdenní pracovní doba příslušného zaměstnance u právnické osoby, která vykonává činnost školy či školského zařízení, nesmí přesáhnout polovinu stanovené týdenní pracovní doby.⁹⁶

⁹⁶ Metodický výklad Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k novele zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, vyhlášené pod č. 197/2014 Sb.

„Maximální rozsah týdenní pracovní doby se váže k právnické osobě, která vykonává činnost školy nebo školského zařízení, nikoli ke „škole“ či „školskému zařízení“, jejichž činnost daná právnická osoba vykonává.“⁹⁷

Dále je nezbytné zmínit se o uznání odborné kvalifikace, které musí mít písemnou formu. Toto uznání má důsledky jen na dané škole či školském zařízení. Toto znamená, že zmíněný pedagogický pracovník nezískává odbornou kvalifikaci, ale je považován za kvalifikovaného pouze na škole nebo školském zařízení, kde mu byla tato odborná kvalifikace za splněnou uznána.⁹⁸

„Předpoklad odborné kvalifikace lze uznat za splněný pouze pro takový předmět nebo aktivitu zájmového vzdělávání, která odpovídá uměleckému nebo odbornému zaměření dané osoby nebo její odborné kvalifikaci podle § 10 odst. 1 nebo § 21 zákona o pedagogických pracovnících.“⁹⁹

Pro účely uznání splnění předpokladu odborné kvalifikace je potřebný aktivní úkon ze strany ředitele školy nebo školského zařízení. Dále je stanoveno, že uznání odborné kvalifikace platí jen po dobu, po níž splňuje pedagogický pracovník podmínky stanovené příslušným zákonem.¹⁰⁰ Zákon stanoví, že pokud přestane pedagogický pracovník splňovat některou z uvedených podmínek, ztrácí odbornou kvalifikaci, jíž získal od ředitele školy nebo školského zařízení.

Zákon nevyžaduje splnění podmínky maximálního rozsahu týdenní pracovní doby a souběžného výkonu příslušné umělecké činnosti a navíc je uznání splnění předpokladu odborné kvalifikace u výkonného umělce či výtvarného umělce, působícího jako učitel uměleckých odborných předmětů v základní umělecké škole, dále také střední škole, konzervatoři či vyšší odborné škole, jak dále stanoví ustanovení § 10 odst. 2 a § 11 odst. 4.

⁹⁷ Metodický výklad Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k novele zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, vyhlášené pod č. 197/2014 Sb.

⁹⁸ Metodický výklad Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k novele zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, vyhlášené pod č. 197/2014 Sb.

⁹⁹ Tamtéž.

¹⁰⁰ Maximální rozsah týdenní pracovní doby a podmínku souběžného výkonu dané umělecké, odborné či sportovní činnosti.

Dále je nutné zmínit odbornou kvalifikaci rodilých mluvčích. Jestliže uvedené osoby nesplňují odbornou kvalifikaci, je pro ně problematické odborné kvalifikace dosáhnout, jelikož studia k získání pedagogické způsobilosti jsou uskutečňována výhradně v českém jazyce.

Zákon o pedagogických pracovnících neuvádí, jakými konkrétními způsoby má ředitel školy osvojení si příslušného cizího jazyka na úrovni rodného jazyka ověřovat. Z toho důvodu záleží na jeho uvážení, jaký postup v jednotlivých případech zvolí. K formálnímu osvědčení znalosti cizího jazyka určité úrovně je nezbytné uvést, že zákon o pedagogických pracovnících jeho předložení nevyžaduje. Vlastní předpoklad odborné kvalifikace spočívá v tom, že tento zákon rozlišuje mezi výukou cizího jazyka a výukou konverzace v cizím jazyce.¹⁰¹ „*Předpokladem odborné kvalifikace pro výuku konverzace v příslušném cizím jazyce je střední vzdělání s maturitní zkouškou; předpokladem odborné kvalifikace pro výuku cizího jazyka je vysokoškolské vzdělání (jakéhokoli stupně). Je třeba zdůraznit, že zákon nepožaduje, aby příslušné vzdělání bylo získáno studiem zaměřeným na příslušný cizí jazyk, nýbrž jde o dosažení požadovaného stupně vzdělání bez ohledu na jeho typ, resp. zaměření.*“¹⁰²

Nicméně ani na rodilé mluvčí se nedá aplikovat pravidlo stanovené v § 22 odst. 6 zákona o pedagogických pracovnících, ve znění zákona č. 197/2014 Sb. (dříve se jednalo o ustanovení § 22 odst. 5 zákona o pedagogických pracovnících), tedy...*„rodilí mluvčí mohou vykonávat pouze výuku příslušného cizího jazyka nebo výuku konverzace v příslušném cizím jazyce (dle jejich odborné kvalifikace) a nemohou vykonávat další přímou pedagogickou činnost, byť by spadala do druhu práce, který mají vymezen v pracovní smlouvě. Rodilí mluvčí nadto obvykle nebudou splňovat podmínku znalosti českého jazyka (jejíž prokázání se pro výuku cizího jazyka nebo konverzace v cizím jazyce podle § 4 odst. 5 zákona o pedagogických pracovnících nevyžaduje).*“¹⁰³

¹⁰¹ Metodický výklad Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k novele zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, vyhlášené pod č. 197/2014 Sb.

¹⁰² Tamtéž.

¹⁰³ Tamtéž.

5.7 Shrnutí

Za cíl výzkumu této části práce jsem si stanovila provést analýzu a komparaci zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících: znění účinného před novelou a po novele provedené zákonem č. 197/2014 Sb., a dále zákonem č. 379/2015 Sb.. Domnívám se, že tento cíl se mi podařilo splnit.

Dospěla jsem k následujícím zjištěním: Co se týče novely zákona o pedagogických pracovnících jako celku, pak novela provedená zákonem č. 197/2014 Sb. se do členění zákona v zásadě nepromítla, když členění do částí a hlav zůstalo stejné (došlo pouze k odstranění § 32a, tj. ustanovení, které umožňovalo, aby se na místa ředitelů škol a školských zařízení mohli přihlásit i nekvalifikovaní uchazeči, pakliže si potřebné vzdělání a kvalifikační předpoklady odpovídajícím způsobem doplní). Novela provedená zákonem č. 379/2015 Sb. sice přinesla změnu ve členění zákona, nicméně tato neměla až natolik zásadní praktický dopad, neboť zrušila část čtvrtou, která čítala pouhé jedno ustanovení, a dále bylo touto novelou do zákona (a jeho první části) včleněno nové ustanovení § 23a zakotvující podmínky sjednávání pracovního poměru na dobu určitou pedagogického pracovníka. Právě § 23a vnesl do právní úpravy jako celku zásadní změnu, když zákon o pedagogických pracovnících dosud podmínky sjednávání pracovního poměru na dobu určitou pedagogického pracovníka neupravoval, v tomto smyslu se jeví novela provedená zákonem č. 379/2015 Sb. jako zásadní, neboť významně posílila postavení a jistotu pracovněprávních vztahů pedagogických pracovníků, tudíž měla dopad sociální (odstranila nežádoucí stav pedagogických pracovníků, kteří se často po dobu hlavních prázdnin ocitli bez zaměstnání).

V dalších podkapitolách jsem porovnávala zákonné kvalifikační podmínky kladené na pedagogické pracovníky a jejich novelizace. Z provedeného výzkumu jsem došla k závěru, že oproti dřívější právní úpravě došlo v rámci provedených novelizací k významnému zmírnění dopadů novely, která kladla na pedagogické pracovníky vysoké nároky: jedním z předpokladů pro výkon činnosti je odborná kvalifikace pro přímou pedagogickou činnost, kterou pedagogický pracovník vykonává (požadavek dosažení formálního vzdělání) - ustanovení § 32 odst. 1 písm. b) zákona o pedagogických pracovnících sice obsahovalo obecnou výjimku z požadavku splnění

odborné kvalifikace (podle této mohli vykonávat přímou pedagogickou činnost také osoby bez odborné kvalifikace, avšak nejdéle po dobu 10 let ode dne nabytí účinnosti zákona, pokud do této doby alespoň zahájili studium, které vedlo k jejímu získání, nicméně přechodné desetileté období končilo dne 31. prosince 2014 a kdo nezačal příslušné studium za účelem získání odborné kvalifikace pro přímou pedagogickou činnost, kterou vykonával, nesměl od 1. ledna 2015 ve školách a školských zařízeních působit). Avšak opět zcela zásadní výjimku přinesla novela č. 197/2014 Sb. v rámci včlenění § 32 odst. 1 písm. d), která se vztahuje na pedagogické pracovníky, kteří dosáhli 55 let věku a 20 let praxe (výjimka je zakotvena s ohledem na nabyté zkušenosti takových pedagogických pracovníků a na základě dlouhodobé praxe jsou považováni za výkonu pedagogické činnosti schopné). Tato novela tedy odstranila přílišnou tvrdost zákona, kterou zakotvovala předchozí právní úprava.

Pro nerušený chod školy se jeví jako přínosnou novela provedená zákonem č. 197/2014 Sb., která do zákona zakotvila odstavec sedmý ustanovení § 22, kterým je umožněno zaměstnávat pedagogické pracovníky bez odborné kvalifikace i po 31.12.2014, ale jen po nezbytnou dobu, právě tak, aby nebyl narušen pravidelný chod školy a vyučování do doby, než bude na dané pracovní místo získán pedagog s potřebnou odbornou kvalifikací.

Závěrem svého výzkumu bych chtěla shrnout, že se domnívám, že právní úprava kvalifikačních podmínek vztahujících se na pedagogické pracovníky je v podobě, která je nyní platná a účinná, velmi zdařilá a změny, které byly provedeny předchozími novelami, byly žádoucí a potřebné. Jistě si nelze představit situaci, kdy nebudou na pedagogické pracovníky kladeny odborné kvalifikační předpoklady, neboť jen vzdělaný a kvalifikovaný člověk je schopen své poznatky předávat dalším generacím. Na druhou stranu provedené novely odstranily nedostatky právní úpravy v tom směru, že i letité zkušenosti a praxí nabyté vědomosti a dovednosti by měly být uznávány jako odborná kvalifikace, navíc pro případ nezbytně nutný je zakotvena výjimka z požadavku odborné kvalifikace tak, aby nebyl narušen řádný provoz školy. Bohužel si lze představit i situace, kdy právě poslední zmíněná výjimka bude v praxi zneužívána, nicméně toto není dle mého soudu nedostatkem právní úpravy, která tuto výjimku limituje časově, když stanoví, že je takto možné učinit po nezbytně nutnou dobu, nýbrž nedostatečným respektováním zákonné úpravy stran vedení škol.

Rozdíl po zavedených novelách provedených zákonem č. 197/2014 Sb., a dále zákonem č. 379/2015 Sb., se tak jeví jako zásadní. Novelu bylo dle mého názoru zapotřebí právě proto, že předchozí právní úprava byla vůči pedagogickým pracovníkům roky v praxi již působícím příliš tvrdá a kladla na pedagogické pracovníky řadu let v praxi již působící nároky až přehnané, když je přinejmenším diskutabilní, zda lze dlouholetou praxí kvalifikační nároky kladené na pedagogické pracovníky nahradit. De lege ferenda mě tak napadá snad jen, že by bylo možné právní úpravu o kvalifikaci pedagogických pracovníků roky v praxi již působících vhodně doplnit o stanovení podmínek, v rámci nichž by tito pedagogičtí pracovníci podstoupili například krátkodobý odborný kurz, který by jim rozšířil, či spíše osvěžil, znalosti a dovednosti nabyté praxí, případně aby jejich kvalifikace byla prověřena testem či přezkoušením. Taková právní úprava by pak adekvátně odstranila otazníky a nebyla by třeba diskutovat, zda „pouhé“ praxí nabyté znalosti a dovednosti jsou, či nejsou, jako kvalifikační předpoklady pro pedagogické pracovníky dostačující.

ZÁVĚR

Tématem závěrečné bakalářské práce byla problematika kvalifikačních předpokladů pro výkon činnosti pedagogického pracovníka. Hlavním cílem bakalářské práce bylo zmapovat kvalifikační předpoklady pro výkon činnosti pedagogického pracovníka a komparovat zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících s aktuální novelou. Hlavním cílem výzkumu bylo porovnat zákon č. 563/2004 Sb. s jeho novelou v oblasti odborné kvalifikace. Domnívám se, že se stanovený cíl práce podařilo splnit. V práci byla pozornost zaměřená na kvalifikační předpoklady pro výkon činnosti pedagogických pracovníků, což je aktuální problematika, neboť mnoho pedagogických pracovníků řešilo problémy s jejich zaměstnatelností během letních prázdnin. Také odborná kvalifikace nebyla dosud zcela dostatečně upravena.

V práci byla tedy velká pozornost zaměřená na tento zákon a jeho novelu. Uvedený zákon formuluje odchylky, které při uzavírání trvání doby pracovního poměru na dobu určitou u pedagogických pracovníků mohou nastat. Dále upravuje, jaké předpoklady pedagogický pracovník pro výkon svého zaměstnání potřebuje. Zákon se také zabývá pracovní dobou těchto pracovníků a jejich dalším vzděláváním a kariéřním systémem. Výše zmíněný zákon se týká pedagogických pracovníků škol a školských zařízení, jenž jsou zaevidovány v rejstříku škol a školských zařízení, a pedagogických pracovníků, kteří vykonávají svou činnost v zařízeních sociálních služeb.

Práce se zabývala kvalifikačními předpoklady pro výkon činnosti pedagogického pracovníka. V souvislosti s tímto bylo důležité zmínit, že ministr Chládek stanovil podmínky pro odbornou kvalifikaci pedagogických pracovníků. Jak již bylo uvedeno, podmínkou pro setrvání nekvalifikovaných vyučujících na svých pozicích bylo zahájení studia do konce roku 2014. V opačném případě by museli svá pracovní místa opustit. Daná skutečnost by mohla ohrozit chod školy, proto novela zákona umožnila ředitelům škol zabezpečit na nezbytně nutnou dobu výuku pomocí nekvalifikovaných pedagogů, jestliže nemají k dispozici na daný předmět učitele kvalifikovaného. Nekvalifikovaní učitelé ovšem musí počítat s tím, že jakmile se objeví kvalifikovaný pracovník, budou pak nuceni ze školy odejít.

Závěrem je možné říci, že odborná kvalifikace pedagogických pracovníků je důležitá, avšak zcela souhlasím s uvedenými výjimkami. Je zřejmé, že pedagogové, kteří vyučují již celou řadu let, mají mnohdy více zkušeností než pedagogové, kteří nastoupili do tohoto zaměstnání jen nedávno. Výjimky tak jsou na místě.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- **Monografie:**

ARMSTRONG, Michael. *Odměňování pracovníků – Jak z odměňování učinit zdroj úspěšnosti podniku*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009. 442 s. ISBN 978-80-247-2890-2.

BENDL, Stanislav a kol. *Vychovatelství: Učebnice teoretických základů oboru*. 1. vyd. Praha: Grada, 2015. 312 s. ISBN 978-80-247-9762-5.

BUCHTELOVÁ, Růžena a kol. *Akademický slovník cizích slov*. 1. vyd. Praha: AV ČR, 1998. 422 s. ISBN 80-200-0607-9.

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 4. vyd. Bratislava: Polygrafické stredisko UK, 2008. 272 s. ISBN 978-80-223-2391-8.

GILLERNOVÁ, Ilona a kol. *Sociální dovednosti ve škole*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011. 248 s. ISBN 978-80-247-3472-9.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. 408 s. ISBN 80-7367-040-2.

HŮRKA, Petr a kol. *Zákoník práce a související ustanovení nového občanského zákoníku s podrobným komentářem k 1.1.2014*. Praha: ANAG, 2014. 1064 s. ISBN 978-80-726-3857-4.

Kolektiv autorů. *Metodika pro podporu tvorby školního vzdělávacího programu ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání*. Národní institut pro další vzdělávání, 2009. 110 s. ISBN 978-80-867-8477-9.

Kolektiv autorů. *Průvodce rokem ředitele základní a mateřské školy včetně vzorů používaných dokumentů na CD*. Edice Práce, mzdy, pojištění. Praha: ANAG, 2013. ISBN 978-80-726-3770-6.

Kolektiv autorů. *Zákoník práce, prováděcí nařízení vlády a další související předpisy s komentářem 1. 1. 2012*. Praha: ANAG, 2012. 1239 s. ISBN 978-80-7263-713-3, s. 254.

NELEŠOVSKÁ Alena a kol. *Příprava učitelů primárního vzdělávání. Závěrečná zpráva grantového úkolu FRVŠ*. Olomouc, 1995.

POLÁKOVÁ, Hana. *Zákon o pedagogických pracovnících a předpisy související s výkladem*. 3.vyd. Žďár nad Sázavou: Fakta, 2015. 236 s. ISBN 978-80-8796-00-4.

PRŮCHA, Jan a kol. *Pedagogický slovník*. 3. vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-579-2.

ŠIKÝŘ, Martin. *Nejlepší praxe v řízení lidských zdrojů*. 1. vyd. Praha: Grada, 2014. 200 s. ISBN 978-80-247-9364-1.

ŠVAŘÍČEK, Roman, ŠEĐOVÁ, Klára a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. 2. vyd. Praha: Portál, 2014. 384 s. ISBN 978-80-262-0644-6.

VALIŠOVÁ, Alena a kol. *Pedagogika pro učitele*. 2 rozš. vyd. Praha: Grada, 2011. 456 s. ISBN 978-80-247-3357-9.

VAŠUTOVÁ, Jaroslava. Kvalifikační předpoklady pro nové role učitelů. *In Učitelé jako profesní skupina, jejich vzdělávání a podpůrný systém. Sborník z celostátní konference*. 1. Díl. Výstup projektu rezortního výzkumu MŠMT ČR č. LS 20007 PODPORA PRÁCE UČITELŮ. Praha: UK PdF, 2001. ISBN 80-7290-059-5.

- **Internetové zdroje a odborné časopisy:**

BERKA, Vít. Praxe pro funkci ředitele. Týdeník školství [online]. 2012, 2012(24), 1 [cit. 2016-05-07]. Dostupné z: <http://www.tydenik-skolstvi.cz/archiv-cisel/2012/24/praxe-pro-funkci-reditele/>

Czechpoint. Výpis z rejstříku trestů [online]. [cit. 2016-02-25]. Dostupné z: <http://www.czechpoint.cz/web/?q=node/251>.

Doušová, Jana. Komentář NOZ: § 15, 16 – Osoby; Všeobecná ustanovení [online] 2014 [cit. 2016-03-10]. Dostupné z: <http://www.pravniprostor.cz/clanky/rekodifikace/k-komentar-noz-15-16-osoby-vseobecna-ustanoveni>.

MSMT. *MSMT vydává další číslo zpravodaje – tématem je kariérní řád* [online]. [cit. 2016-02-15]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/msmt-vydava-dalsi-cislo-zpravodaje-tematem-je-karierni-rad>.

KURELOVÁ, Milena. Problematika přípravy standardu učitelské kvalifikace. 11, konference ČAPV – Sociální a kulturní souvislosti výchovy a vzdělávání. Ostrava. Dostupné z: http://www.ped.muni.cz/capv11/3sekce/3_capv_kurelova.pdf.

KURZWEIL, Jaroslav a kol. Akreditace pedagogických fakult. Alma mater, 1995. Č. 5-6, s. 256-263.

MACHAČ, Martin a kol. Vyznejte se v pracovním právu. Praha: BizBooks, Albatros Media, 2014. 144 s. ISBN 978-80-265-0282-1 [online]. [cit. 2016-02-15]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=TywnCwAAQBAJ&pg=PT144&dq=Vyznejte+se+v+pracovn%C3%ADm+pr%C3%A1vu&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwiMkcKj_fLAhXHthQKHdQpBFUQ6AEINDAA#v=onepage&q=dokument%20vznikaj%C3%ADc%C3%AD&f=false.

MPSV. Příručka pro personální a platovou agendu [online]. 2016 [cit. 2016-02-25]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/ppropo.php?ID=IPB078>.

Nasipolitici. *Marcel Chládek* [online]. [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: <http://www.nasipolitici.cz/cs/politik/555-marcel-chladek>.

Novinky. *Pro učitele bez kvalifikace bude i nadále možná výjimka – slíbil Chládek* [online]. [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/330435-pro-ucitele-bez-kvalifikace-bude-i-nadale-mozna-vyjimka-slibil-chladek.html>.

Právníprostor. Vyšlo ve sbírce zákonů – novela zákona o pedagogických pracovnících [online]. [cit. 2016-03-10]. Dostupné z: <http://www.pravniprostor.cz/zmeny-v-legislative/vyslo-ve-sbirce-zakonu/novela-zakona-o-pedagogickych-pracovnicich>.

Předpis č. 373/2011 Sb., Zákon o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů [online]. [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-373>

SPIPKOVÁ, Vladimíra. *Professional Development of Teachers and Student Teachers through Reflection on Practice*. European Journal of Teacher Education, 2001. 24(1), pp. 59-66.

SPIPKOVÁ, Vladimíra. Reflexe změn ve vzdělávání učitelů primárních škol po roce 1989. Jandová R. (Ed.): Příprava učitelů a aktuální proměny v základním vzdělávání. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 15. a 16. 9. 2005, 198 s. [online]. [cit. 2016-03-08]. ISBN 80-7040-789-1. Dostupné z: http://www.pf.jcu.cz/structure/departments/kpe/upload/files/konf05-sbornik-02-spilkova_v.pdf.

Vyhláška č. 263/2007 Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí [online]. [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2007-263>.

Woff, Petr. Platové třídy a tabulky 2016: kompletní přehled! [online]. 2015 [cit. 2016-02-25]. Dostupné z: <http://kupnisila.cz/platove-tridy-tabulky/>.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). [online]. [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>.

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů. [online]. [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563>.

Zpravyidnes [online]. [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/chladek-ze-skol-ma-odejit-sedm-tisic-ucitelu-fes-/domaci.aspx?c=A140228_110014_domaci_vez

Zpravyidnes. *Chládek – ze škol má odejít sedm tisíc učitelů* [online]. [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/chladek-ze-skol-ma-odejit-sedm-tisic-ucitelu-fes-/domaci.aspx?c=A140228_110014_domaci_vez

- **Zákony, komentáře, výklady:**

Metodický výklad Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k novele zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, vyhlášené pod č. 197/2014 Sb.

Předpis č. 373/2011 Sb., Zákon o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů.

Směrnice Ministerstva zdravotnictví č. 49/1967 Věstníku Ministerstva zdravotnictví o posuzování zdravotní způsobilosti k práci (reg. v částce 2/1968 Sb.), ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 263/2007 Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů.

SEZNAM ZKRATEK

apod.	a podobně
č.	číslo
odst.	odstavec
Pedf.	pedagogická fakulta
písm.	písmene
Sb.	sbírka
SŠ	střední škola
tzv.	tak zvaně
UK	Univerzita Karlova
ZUŠ	základní umělecká škola

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Platové třídy pedagogických pracovníků	28
Tabulka 2: Uznání odborné kvalifikace.....	50

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 **Týdenní rozsah přímé pedagogické činnosti**

Příloha č. 2 **Díl 2 zákona o pedagogických pracovnících**

Příloha 1: Týdenní rozsah přímé pedagogické činnosti

Škola / Pedagogičtí pracovníci	Počet tříd, oddělení, studijních skupin, kurzů, výchovných skupin, nebo dětí, žáků a studentů ve škole	Týdenní rozsah hodin přímé pedagogické činnosti
--------------------------------	--	---

1. Mateřská škola

1.1. učitel		31
1.2. ředitel	1 až 2	20
	3 až 4	15
	5 až 6	12
	7 až 10	9
	11 a více	6
1.3. zástupce ředitele	1 až 3	25
	4 až 6	20
	7 a více	17

1.4. ředitel mateřské školy s internátním provozem	1	16
	2	14
	3 až 6	12
	7 až 10	9
	11 a více	6
1.5. zástupce ředitele mateřské školy s internátním provozem	1 až 2	22
	3 a více	16
1.6. ředitel mateřské školy s internátním (nepřetržitým) provozem nebo mateřské školy s internátním provozem a se speciálním pedagogickým centrem		5

2. Základní škola

2.1. učitel		22
2.2. učitel a) 1. ročníku základní školy a prvního stupně základní školy samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením b) přípravné třídy základní školy c) přípravného stupně základní školy speciální		20 až 22
2.3. ředitel základní školy s prvním stupněm	1 až 2	16
	3 až 6	13
	7 až 10	10
	11 a více	8
2.4. ředitel základní školy a) s druhým stupněm b) s prvním a druhým stupněm	do 9	8
	10 až 18	7
	19 až 23	6
	24 a více	5
2.5. ředitel základní školy a) samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením b) speciální s prvním stupněm a oddělením ročníků druhého stupně	1 až 6	12
	7 až 10	10
	11 a více	8
2.6. ředitel základní školy a) samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením b) speciální s prvním stupněm	1 až 6	12
	7 až 10	9
	11 a více	7
2.7. ředitel základní školy a) samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením b) speciální s prvním a druhým stupněm	do 9	7
	10 až 14	6
	15 až 18	5
	19 a více	4
2.8. zástupce ředitele	do 14	11

Internát		
2.9. vychovatel		27 až 28
2.10. vedoucí vychovatel		15 až 17
2.11. ředitel	do 9	8
	10 až 14	7
	15 až 18	6
	19 a více	5
2.12. zástupce ředitele	5 až 14	11
	15 až 22	9
	23 a více	8

3. Střední škola, konzervatoř a vyšší odborná škola

3.1. učitel všeobecně vzdělávacích a odborných předmětů		21
3.2. ředitel	do 8	6
	9 až 16	4
	17 a více	2
3.3. zástupce ředitele	do 8	14
	9 až 14	10
	15 až 17	8
	18 až 20	6
	21 a více	4
3.4. vedoucí učitel odloučeného pracoviště teoretického vyučování		16
3.5. učitel praktického vyučování		21 až 25
3.6. učitel předmětu řízení motorových vozidel v praktickém vyučování		30 až 35
3.7. vedoucí učitel odborného výcviku nebo zástupce ředitele pro praktické vyučování		nejvýše v průměru 7 hodin týdně za období školního vyučování
3.8. vedoucí učitel praktického vyučování	do 120 žáků	14
	121 až 240	12
	241 a více	10
3.9. učitel odborného výcviku		25 až 35
3.10. vedoucí učitel odborného výcviku nebo vedoucí učitel praktického vyučování ve škole samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením	do 42 žáků	14
	43 až 84	12
	85 až 126	10
	127 a více	8
3.11. učitel odborného výcviku ve škole samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením		21 až 33
3.12. trenér sportovní přípravy		21 až 26

4. Základní umělecká škola

4.1. učitel - individuální výuka - skupinová a kolektivní výuka		23
		21
4.2. ředitel	do 9	9
	10 až 24	6
	25 a více	3
4.3. zástupce ředitele	do 14	12
	15 až 29	9
	30 a více	6

5. Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky

5.1. učitel		21
5.2. ředitel	do 8	6
	9 až 16	4
	17 a více	2
5.3. zástupce ředitele	do 14	12
	15 až 29	9
	30 a více	6

6. Školní družina a školní klub

6.1. vychovatel		28 až 30
6.2. vedoucí vychovatel	2 až 3	25
	4 až 6	23
	7 a více	21
6.3. ředitel	do 4	20
	5 až 6	17
	7 a více	15
6.4. zástupce ředitele	2 až 3	25
	4 až 6	23
	7 a více	21

7. Školské zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a pro preventivně výchovnou péči

7.1. vychovatel		25 až 27
7.2. vedoucí vychovatel		15 až 17
7.3. ředitel	do 9 dětí	8
	10 až 14	7
	15 až 18	6
	19 a více	5
7.4. zástupce ředitele	5 až 14 dětí	11
	15 až 22	9
	23 a více	8

8. Domov mládeže

8.1. vychovatel		30 až 32
8.2. ředitel	do 12	10
	13 a více	9
8.3. zástupce ředitele nebo vedoucí vychovatel	do 5	20
	6 až 12	18
	13 a více	16

9. Školské poradenské zařízení

ředitel		nejméně 3
---------	--	-----------

10. Škola v přírodě

ředitel		9
---------	--	---

11. Středisko volného času

11.1. pedagog volného času	nejméně 2 výchovné skupiny	celoroční vedení pravidelných aktivit v průměrné délce trvání nejméně 6 hodin týdně
11.2. ředitel	nejméně 1 výchovná skupina	celoroční vedení alespoň jedné vzdělávací aktivity v průměrné délce trvání nejméně 2 hodin týdně

12. Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků

12. 1. učitel		nejméně 21
12.2. ředitel		nejméně 3

13. Plavecká škola

13.1. učitel		22 až 30
13.2. ředitel		nejméně 3

14. Ostatní pedagogičtí pracovníci

14.1. Psycholog		20 až 24
14.2. Speciální pedagog		20 až 24
14.3. Trenér		21 až 26
14.4. Asistent pedagoga		20 až 40“

Zdroj:

NAŘÍZENÍ VLÁDY ZE DNE 26. SRPNA 2015, KTERÝM SE MĚNÍ NAŘÍZENÍ VLÁDY Č. 75/2005 SB., O STANOVENÍ ROZSAHU PŘÍMÉ VYUČOVACÍ, PŘÍMÉ VÝCHOVNÉ, PŘÍMÉ SPECIÁLNĚ PEDAGOGICKÉ A PŘÍMÉ PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÉ ČINNOSTI PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ, VE ZNĚNÍ NAŘÍZENÍ VLÁDY Č. 273/2009 SB.

Příloha 2: Díl 2 zákona o pedagogických pracovnících

4.1.1 Získávání odborné kvalifikace pedagogických pracovníků

§ 6

4.1.2 Učitel mateřské školy

(1) Učitel mateřské školy získává odbornou kvalifikaci

a) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů mateřské školy,

b) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu studijního oboru pedagogika, případně v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů prvního stupně základní školy, vychovatelství nebo pedagogiku volného času, a vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na přípravu učitelů mateřské školy,

c) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením akreditovaného vzdělávacího programu vyšší odborné školy¹⁾ v oboru vzdělání zaměřeném na přípravu učitelů mateřské školy,

d) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením akreditovaného vzdělávacího programu vyšší odborné školy v oboru vzdělání zaměřeném na přípravu vychovatelů a vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na přípravu učitelů mateřské školy,

e) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání¹⁾ v oboru vzdělání zaměřeném na přípravu učitelů mateřské školy,

f) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání v oboru vzdělání zaměřeném na přípravu vychovatelů a vykonáním jednotlivé zkoušky⁸⁾, která svým obsahem a formou odpovídá zkoušce profilové části maturitní zkoušky z předmětu zaměřeného na pedagogiku předškolního věku, nebo

g) vzděláním podle odstavce 2 písm. a) nebo b).

(2) Učitel mateřské školy, který vykonává přímou pedagogickou činnost ve třídě nebo škole zřízené pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami, získává odbornou kvalifikaci

- a)* vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na speciální pedagogiku,
- b)* vyšším odborným vzděláním získaným ukončením akreditovaného vzdělávacího programu vyšší odborné školy v oboru vzdělání zaměřeném na speciální pedagogiku, nebo
- c)* vzděláním stanoveným pro učitele mateřské školy podle odstavce 1 a vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném bakalářském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na speciální pedagogiku, nebo vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na speciální pedagogiku.

§ 7

4.1.3 Učitel prvního stupně základní školy

(I) Učitel prvního stupně základní školy získává odbornou kvalifikaci vysokoškolským vzděláním získaným studiem

a) v akreditovaném magisterském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů prvního stupně základní školy,

b) v akreditovaném magisterském studijním programu studijního oboru pedagogika, případně v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů mateřské školy, vychovatelství nebo pedagogiku volného času, a vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na přípravu učitelů prvního stupně základní školy,

c) v akreditovaném magisterském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů všeobecně-vzdělávacích předmětů druhého stupně základní školy nebo na přípravu učitelů všeobecně-vzdělávacích předmětů druhého stupně základní školy a všeobecně-vzdělávacích předmětů střední školy a

1. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na přípravu učitelů prvního stupně základní školy, nebo

2. doplňujícím studiem k rozšíření odborné kvalifikace podle § 22 odst. 2 (dále jen „doplňující studium k rozšíření odborné kvalifikace“),

d) v akreditovaném magisterském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů všeobecně-vzdělávacích předmětů střední školy a vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na přípravu učitelů prvního stupně základní školy,

e) v akreditovaném magisterském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů základní umělecké školy studijního oboru, který odpovídá charakteru vyučovaného předmětu,

f) v akreditovaném magisterském studijním programu v oblasti umění studijního oboru umělecko - pedagogického zaměření, který odpovídá charakteru vyučovaného uměleckého předmětu,

g) podle § 12 jen pro výuku cizího jazyka, nebo

h) podle odstavce 2 písm. a) nebo b).

(2) Učitel prvního stupně základní školy, který vykonává přímou pedagogickou činnost ve třídě nebo škole zřízené pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, získává odbornou kvalifikaci

a) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném magisterském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na speciální pedagogiku pro učitele,

b) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném magisterském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na speciální pedagogiku, studijního oboru speciální pedagogika, a vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na přípravu učitelů prvního stupně základní školy, nebo

c) vzděláním stanoveným pro učitele prvního stupně základní školy podle odstavce 1 a vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na speciální pedagogiku, nebo vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na speciální pedagogiku.

§ 8

4.1.4 Učitel druhého stupně základní školy

(1) Učitel druhého stupně základní školy získává odbornou kvalifikaci vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném magisterském studijním programu

a) v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů všeobecně-vzdělávacích předmětů druhého stupně základní školy,

b) v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů všeobecně-vzdělávacích předmětů druhého stupně základní školy a všeobecně-vzdělávacích předmětů střední školy,

c) v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů všeobecně-vzdělávacích předmětů střední školy,

d) studijního oboru, který odpovídá charakteru vyučovaného předmětu, a

1. vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném bakalářském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů všeobecně-vzdělávacích předmětů druhého stupně základní školy nebo střední školy, nebo

2. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na přípravu učitelů druhého stupně základní školy nebo střední školy,

e) v oblasti pedagogických věd zaměřené na speciální pedagogiku pro učitele a vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na přípravu učitelů druhého stupně základní školy nebo střední školy,

f) v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů prvního stupně základní školy a

1. vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném bakalářském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů všeobecně-vzdělávacích předmětů druhého stupně základní školy,

2. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na přípravu učitelů druhého stupně základní školy, nebo

3. doplňujícím studiem k rozšíření odborné kvalifikace,

g) v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů základní umělecké školy studijního oboru, který odpovídá charakteru vyučovaného předmětu,

h) zaměřeném na tělesnou výchovu a sport jen pro výuku tělesné výchovy, nebo

i) podle § 12 jen pro výuku cizího jazyka.

(2) Učitel druhého stupně základní školy, který vzdělává ve třídě nebo škole zřízené pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, získává odbornou kvalifikaci

a) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném magisterském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na speciální pedagogiku pro učitele,

b) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném magisterském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na speciální pedagogiku, studijního oboru speciální pedagogika, a

1. vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném bakalářském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů základní školy nebo střední školy, nebo

2. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na přípravu učitelů základní školy nebo střední školy,

c) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném magisterském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů prvního stupně základní školy a vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na speciální pedagogiku, nebo

d) vzděláním stanoveným pro učitele druhého stupně základní školy podle odstavce 1 a vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném bakalářském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na speciální pedagogiku, nebo vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na speciální pedagogiku.

(3) Učitel předmětů uměleckého zaměření získává odbornou kvalifikaci vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném magisterském studijním programu v oblasti umění studijního oboru umělecko - pedagogického zaměření.

(4) Zaměstnanci, který je výkonným umělcem⁷⁾, výtvarným umělcem nebo který má odbornou kvalifikaci podle § 10 odst. 1 nebo § 21, může ředitel školy písemně uznat předpoklad odborné kvalifikace učitele předmětu druhého stupně základní školy odpovídajícího uměleckému zaměření nebo odborné kvalifikaci zaměstnance za splněný, pokud týdenní pracovní doba tohoto zaměstnance u právnické osoby vykonávající činnost školy nepřesahuje polovinu stanovené týdenní pracovní doby a pokud tento zaměstnanec mimo pracovněprávní vztah k právnické osobě vykonávající činnost školy provádí umělecké výkony, vytváří umělecká díla nebo vykonává činnost, pro niž splňuje odbornou kvalifikaci podle § 10 odst. 1 nebo § 21. Uznání splnění předpokladu odborné kvalifikace platí pro účely tohoto zákona po dobu, po kterou zaměstnanec splňuje podmínky podle věty první.

§ 8a

4.1.5 Učitel přípravné třídy základní školy

Učitel přípravné třídy základní školy¹⁶⁾ získává odbornou kvalifikaci vzděláním podle § 6 nebo § 7.

§ 8b

4.1.6 Učitel přípravného stupně základní školy speciální

Učitel přípravného stupně základní školy speciální¹⁷⁾ získává odbornou kvalifikaci vzděláním podle § 7 odst. 2.

§ 9

4.1.7 Učitel střední školy

(I) Učitel všeobecně-vzdělávacích předmětů střední školy získává odbornou kvalifikaci vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném magisterském studijním programu

a) v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů všeobecně-vzdělávacích předmětů střední školy,

b) v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů všeobecně-vzdělávacích předmětů druhého stupně základní školy a všeobecně-vzdělávacích předmětů střední školy,

c) ve studijním oboru, který odpovídá charakteru vyučovaného všeobecně-vzdělávacího předmětu, a

1. vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném bakalářském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů střední školy nebo druhého stupně základní školy, nebo

2. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na přípravu učitelů střední školy nebo druhého stupně základní školy,

d) v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů všeobecně-vzdělávacích předmětů druhého stupně základní školy a

1. vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném bakalářském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů všeobecně-vzdělávacích předmětů střední školy,

2. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na přípravu učitelů střední školy, nebo

3. doplňujícím studiem k rozšíření odborné kvalifikace,

e) podle § 8 odst. 1 písm. a) jen pro výuku na nižším stupni víceletého gymnázia,

f) zaměřeném na tělesnou výchovu a sport jen pro výuku tělesné výchovy, nebo

g) podle § 12 jen pro výuku cizího jazyka.

(2) Učitel odborných předmětů střední školy získává odbornou kvalifikaci vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném magisterském studijním programu

a) v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů odborných předmětů střední školy,

b) v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů všeobecně-vzdělávacích předmětů druhého stupně základní školy a všeobecně-vzdělávacích předmětů střední školy studijního oboru, který odpovídá charakteru vyučovaného odborného předmětu,

c) v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů všeobecně-vzdělávacích předmětů střední školy studijního oboru, který odpovídá charakteru vyučovaného odborného předmětu, nebo

d) studijního oboru, který odpovídá charakteru vyučovaného odborného předmětu, a

1. vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů střední školy nebo druhého stupně základní školy,

2. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na přípravu učitelů střední školy nebo druhého stupně základní školy, nebo

3. studiem pedagogiky podle § 22 (dále jen „studium pedagogiky“).

(3) Učitel praktického vyučování získává odbornou kvalifikaci

a) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu studijního oboru, který odpovídá charakteru praktického vyučování, a

1. vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném bakalářském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů střední školy nebo druhého stupně základní školy,

2. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na přípravu učitelů střední školy nebo druhého stupně základní školy, nebo

3. studiem pedagogiky,

b) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením akreditovaného vzdělávacího programu vyšší odborné školy v oboru vzdělání, který odpovídá charakteru praktického vyučování, a

1. vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném bakalářském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů střední školy nebo druhého stupně základní školy,

2. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na přípravu učitelů střední školy nebo druhého stupně základní školy, nebo

3. studiem pedagogiky, nebo

c) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání v oboru vzdělání, který odpovídá charakteru vyučovaného předmětu, a

1. vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném bakalářském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů střední školy nebo druhého stupně základní školy,

2. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na přípravu učitelů střední školy nebo druhého stupně základní školy, nebo

3. studiem pedagogiky.

(4) Učitel praktického vyučování zdravotnických oborů vzdělání musí mít také způsobilost k výkonu zdravotnického povolání podle zvláštního právního předpisu⁶⁾ v oboru, který vyučuje.

(5) Učitel odborného výcviku získává odbornou kvalifikaci

a) podle odstavce 3, nebo

b) středním vzděláním s výučním listem získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání v oboru vzdělání, který odpovídá charakteru vyučovaného předmětu, a

1. vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném bakalářském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů střední školy nebo druhého stupně základní školy,

2. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na přípravu učitelů střední školy nebo druhého stupně základní školy, nebo

3. studiem pedagogiky.

(6) Učitel odborného výcviku zdravotnických oborů vzdělání získává odbornou kvalifikaci vzděláním podle odstavců 3 a 4.

(7) Učitel střední školy, který vzdělává ve třídě nebo škole zřízené pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, získává odbornou kvalifikaci

a) vzděláním stanoveným pro učitele střední školy podle odstavců 1 až 6 a

1. vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na speciální pedagogiku, nebo

2. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na speciální pedagogiku,

b) studiem v akreditovaném magisterském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na speciální pedagogiku pro učitele a vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou zaměřeném na přípravu učitelů druhého stupně základní školy nebo střední školy, nebo

c) pro výuku v praktické škole jednoleté a praktické škole dvouleté studiem v akreditovaném magisterském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na speciální pedagogiku pro učitele.

(8) Učitel předmětů uměleckého zaměření získává odbornou kvalifikaci vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném magisterském studijním programu v oblasti umění studijního oboru umělecko - pedagogického zaměření.

(9) Zaměstnanci, který je výkonným umělcem⁷⁾, výtvarným umělcem, uznávaným odborníkem v oboru nebo který má odbornou kvalifikaci podle § 21, může ředitel školy písemně uznat předpoklad odborné kvalifikace učitele předmětu střední školy odpovídajícího uměleckému nebo odbornému zaměření nebo odborné kvalifikaci zaměstnance za splněný, pokud týdenní pracovní doba tohoto zaměstnance u právnické osoby vykonávající činnost školy nepřesahuje polovinu stanovené týdenní pracovní doby a pokud tento zaměstnanec mimo pracovněprávní vztah k právnické osobě vykonávající činnost školy provádí umělecké výkony, vytváří umělecká díla, vykonává činnost v oboru, v němž je uznávaným odborníkem, nebo činnost, pro niž splňuje odbornou kvalifikaci podle § 21. Uznání splnění předpokladu odborné kvalifikace platí pro účely tohoto zákona po dobu, po kterou zaměstnanec splňuje podmínky podle věty první.

§ 10

4.1.8 Učitel uměleckých odborných předmětů v základní umělecké škole, střední škole a konzervatoři

(1) Učitel uměleckých odborných předmětů v základní umělecké škole, střední škole a konzervatoři získává odbornou kvalifikaci

a) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu studijního oboru, který odpovídá charakteru vyučovaného uměleckého předmětu, a

1. vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném bakalářském studijním programu v oblasti pedagogických věd,

2. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku, nebo

3. studiem pedagogiky,

b) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném magisterském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů základní umělecké školy jen pro výuku v základní umělecké škole,

c) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném magisterském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů všeobecně-vzdělávacích předmětů studijního oboru zaměřeného na hru na hudební nástroj nebo na sólový zpěv jen pro výuku těchto předmětů v základní umělecké škole,

d) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném magisterském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů všeobecně-vzdělávacích předmětů studijního oboru zaměřeného na výtvarnou výchovu jen pro výuku výtvarného oboru v základní umělecké škole,

e) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném magisterském studijním programu v oblasti umění studijního oboru umělecko - pedagogického zaměření,

f) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením osmiletého nebo šestiletého vzdělávacího programu oboru vzdělání konzervatoře¹⁾, který odpovídá charakteru vyučovaného uměleckého předmětu,

g) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením akreditovaného vzdělávacího programu vyšší odborné školy v oboru vzdělání, který odpovídá charakteru vyučovaného uměleckého předmětu, a

1. vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném bakalářském studijním programu v oblasti pedagogických věd,

2. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku, nebo

3. studiem pedagogiky,

h) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením odpovídající části vzdělávacího programu konzervatoře a

1. vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném bakalářském studijním programu v oblasti pedagogických věd,

2. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku, nebo

3. studiem pedagogiky, nebo

i) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání v oboru vzdělání, který odpovídá charakteru vyučovaného uměleckého předmětu, a

1. vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném bakalářském studijním programu v oblasti pedagogických věd,

2. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku, nebo

3. studiem pedagogiky.

(2) U toho, kdo je nebo byl výkonným umělcem⁷⁾ nebo výtvarným umělcem, může ředitel základní umělecké školy, střední školy nebo konzervatoře v odůvodněných případech písemně uznat předpoklad odborné kvalifikace učitele předmětu odpovídajícího uměleckému zaměření zaměstnance pro účely tohoto zákona na dané škole za splněný.

§ 11

4.1.9 Učitel vyšší odborné školy

(1) Učitel všeobecně-vzdělávacích předmětů nebo odborných předmětů vyšší odborné školy získává odbornou kvalifikaci vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném magisterském studijním programu studijního oboru, který odpovídá charakteru vyučovaného všeobecně-vzdělávacího nebo odborného předmětu.

(2) Učitel praktického vyučování a odborné praxe získává odbornou kvalifikaci

a) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu studijního oboru, který odpovídá charakteru praktického vyučování,

b) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením akreditovaného vzdělávacího programu vyšší odborné školy v oboru vzdělání, který odpovídá charakteru praktického vyučování, nebo

c) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání v oboru vzdělání, který odpovídá charakteru vyučovaného předmětu.

(3) Učitel praktického vyučování a odborné praxe zdravotnických oborů vzdělání musí mít také způsobilost k výkonu zdravotnického povolání podle zvláštního právního předpisu⁶⁾ v oboru, který vyučuje.

(4) Učitel předmětů uměleckého zaměření získává odbornou kvalifikaci vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném magisterském studijním programu v oblasti umění studijního oboru umělecko - pedagogického zaměření.

(5) U toho, kdo je nebo byl výkonným umělcem⁷⁾ nebo výtvarným umělcem, může ředitel vyšší odborné školy v odůvodněných případech písemně uznat předpoklad odborné kvalifikace učitele předmětu odpovídajícího uměleckému zaměření zaměstnance pro účely tohoto zákona na dané škole za splněný.

(6) Zaměstnanci, který je uznávaným odborníkem v oboru nebo který má odbornou kvalifikaci podle § 21, může ředitel školy písemně uznat předpoklad odborné kvalifikace učitele předmětu vyšší odborné školy odpovídajícího odbornému zaměření nebo odborné kvalifikaci zaměstnance za splněný, pokud týdenní pracovní doba tohoto zaměstnance u právnické osoby vykonávající činnost školy nepřesahuje polovinu stanovené týdenní pracovní doby a pokud tento zaměstnanec mimo pracovněprávní vztah k právnické osobě vykonávající činnost školy vykonává činnost v oboru, v němž je uznávaným odborníkem, nebo činnost, pro niž splňuje odbornou kvalifikaci podle § 21. Uznání splnění předpokladu odborné kvalifikace platí pro účely tohoto zákona po dobu, po kterou zaměstnanec splňuje podmínky podle věty první.

§ 12

4.1.10 Učitel jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky

Učitel jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky získává odbornou kvalifikaci vysokoškolským vzděláním získaným studiem

a) v akreditovaném magisterském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů příslušných cizích jazyků,

b) jiného akreditovaného studijního programu v oblasti pedagogických věd než podle písmene a), vykonáním jazykové zkoušky z příslušného cizího jazyka odpovídající minimálně úrovni C1 Společného evropského referenčního rámce pro jazyky a doplňujícím didaktickým studiem příslušného jazyka,

c) v akreditovaném magisterském studijním programu v oblasti společenských věd zaměřené na příslušné cizí jazyky a

I. vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů,

2. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na přípravu učitelů, nebo

3. studiem pedagogiky, nebo

d) jiného akreditovaného magisterského studijního programu než podle písmen a), b) a c) a

1. vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů, nebo

2. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na přípravu učitelů, a vykonáním jazykové zkoušky z příslušného cizího jazyka odpovídající minimálně úrovni C1 Společného evropského referenčního rámce pro jazyky a doplňujícím didaktickým studiem příslušného jazyka.

§ 13

4.1.11 Pedagog v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků

Pedagog v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků získává odbornou kvalifikaci vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném magisterském studijním programu studijního oboru, který odpovídá charakteru vzdělávacího předmětu, a pedagogickou praxí nebo praxí v oboru, který odpovídá charakteru vzdělávacích předmětů, v délce nejméně 4 let.

§ 14

4.1.12 Učitel náboženství

Učitel náboženství získává odbornou kvalifikaci vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném magisterském studijním programu

a) v oblasti teologických věd,

b) v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů náboženství, nebo

c) v oblasti pedagogických nebo společenských věd a vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném bakalářském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů náboženství, nebo vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na přípravu učitelů náboženství.

§ 15

4.1.13 Učitel odborného výcviku v zařízení sociálních služeb

Učitel odborného výcviku v zařízení sociálních služeb získává odbornou kvalifikaci jako učitel odborného výcviku podle § 9 odst. 5 a současně absolvováním

akreditovaného vzdělávacího programu zaměřeného na speciální pedagogiku a uskutečňovaného zařízením pro další vzdělávání pedagogických pracovníků.

§ 16

4.1.14 Vychovatel

(I) Vychovatel získává odbornou kvalifikaci

a) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd,

b) vysokoškolským vzděláním podle § 7 až 10, 12 a 14,

c) vysokoškolským vzděláním získaným ukončením jiného akreditovaného studijního programu než podle písmen a) a b) a

1. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání v oblasti pedagogických věd uskutečňovaném vysokou školou, nebo

2. studiem pedagogiky,

d) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením akreditovaného vzdělávacího programu vyšší odborné školy v oboru vzdělání zaměřeném na vychovatelství nebo na pedagogiku volného času nebo na speciální pedagogiku nebo na sociální pedagogiku,

e) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením jiného akreditovaného vzdělávacího programu než podle písmene d) a

1. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na vychovatelství nebo sociální pedagogiku nebo pedagogiku volného času nebo na přípravu učitelů základní školy nebo střední školy, nebo

2. studiem pedagogiky,

f) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením vzdělávacího programu střední školy v oboru vzdělání zaměřeném na přípravu vychovatelů nebo pedagogů volného času,

g) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání v oboru vzdělání zaměřeném na přípravu učitelů předškolního vzdělávání a vykonáním jednotlivé zkoušky, která svým obsahem a formou odpovídá zkoušce profilové části maturitní zkoušky z předmětu zaměřeného na vychovatelství, nebo

h) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením jiného vzdělávacího programu středního vzdělávání než podle písmene f) a g) a vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na

vychovatelství nebo sociální pedagogiku nebo pedagogiku volného času nebo přípravu učitelů základní školy nebo střední školy.

(2) Vychovatel, který vykonává přímou pedagogickou činnost ve školském výchovném a ubytovacím zařízení nebo v jeho oddělení zřízeném pro děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, ve školském zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy, nebo ve středisku výchovné péče, získává odbornou kvalifikaci

a) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na speciální pedagogiku nebo sociální pedagogiku,

b) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením akreditovaného vzdělávacího programu vyšší odborné školy v oboru vzdělání zaměřeném na speciální pedagogiku, nebo

c) vzděláním stanoveným pro vychovatele podle odstavce 1 a vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na speciální pedagogiku.

§ 17

4.1.15 Pedagog volného času

(1) Pedagog volného času, který vykonává komplexní přímou pedagogickou činnost v zájmovém vzdělávání ve školách a školských zařízeních pro zájmové vzdělávání, získává odbornou kvalifikaci

a) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd,

b) vysokoškolským vzděláním získaným ukončením jiného akreditovaného studijního programu než podle písmene a) a

1. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku, nebo

2. studiem pedagogiky,

c) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením akreditovaného vzdělávacího programu vyšší odborné školy v oboru vzdělání s pedagogickým zaměřením,

d) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením jiného akreditovaného vzdělávacího programu než podle písmene c) a

1. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku, nebo

2. studiem pedagogiky,

e) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání v oboru vzdělání s pedagogickým zaměřením, nebo

f) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením jiného vzdělávacího programu středního vzdělávání než podle písmene e) a

1. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku, nebo

2. studiem pedagogiky.

(2) Pedagog volného času, který vykonává dílčí přímou pedagogickou činnost v zájmovém vzdělávání ve školách a školských zařízeních pro zájmové vzdělávání, získává odbornou kvalifikaci

a) vzděláním podle odstavce 1, nebo

b) středním vzděláním s výučním listem získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání a

1. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku, nebo

2. studiem pedagogiky.

(3) Pedagog volného času pro aktivity zájmového vzdělávání odpovídající uměleckému zaměření získává odbornou kvalifikaci vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném magisterském studijním programu v oblasti umění studijního oboru umělecko - pedagogického zaměření.

(4) Zaměstnanec, který je výkonným umělcem⁷⁾, výtvarným umělcem nebo který má odbornou kvalifikaci podle § 10 odst. 1 nebo § 21, může ředitel školy písemně uznat předpoklad odborné kvalifikace pedagoga volného času pro aktivity zájmového vzdělávání odpovídající uměleckému zaměření nebo odborné kvalifikaci zaměstnance za splněný, pokud týdenní pracovní doba tohoto zaměstnance u právnické osoby vykonávající činnost školy nepřesahuje polovinu stanovené týdenní pracovní doby a pokud tento zaměstnanec mimo pracovněprávní vztah k právnické osobě vykonávající činnost školy provádí umělecké výkony, vytváří umělecká díla nebo vykonává činnost, pro niž splňuje odbornou kvalifikaci podle § 10 odst. 1 nebo § 21. Uznání splnění předpokladu odborné kvalifikace platí pro účely tohoto zákona po dobu, po kterou zaměstnanec splňuje podmínky podle věty první.

§ 18

4.1.16 Speciální pedagog

Speciální pedagog získává odbornou kvalifikaci vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném magisterském studijním programu v oblasti pedagogických věd

a) zaměřené na speciální pedagogiku,

b) zaměřené na pedagogiku předškolního věku nebo na přípravu učitelů základní školy nebo na přípravu učitelů všeobecně-vzdělávacích předmětů střední školy nebo na přípravu vychovatelů a doplňujícím studiem k rozšíření odborné kvalifikace uskutečňovaném vysokou školou, nebo

c) studijního oboru pedagogika a doplňujícím studiem k rozšíření odborné kvalifikace uskutečňovaném vysokou školou.

§ 19

4.1.17 Psycholog

Psycholog získává odbornou kvalifikaci vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném magisterském studijním programu psychologie.

§ 19a

4.1.18 Metodik prevence v pedagogicko-psychologické poradně

Metodik prevence v pedagogicko-psychologické poradně získává odbornou kvalifikaci vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu.

§ 20

4.1.19 Asistent pedagoga

(I) Asistent pedagoga, který vykonává přímou pedagogickou činnost ve třídě, ve které se vzdělávají děti nebo žáci se speciálními vzdělávacími potřebami¹⁸), nebo ve škole zajišťující vzdělávání dětí a žáků formou individuální integrace¹⁹), získává odbornou kvalifikaci

a) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd,

b) vysokoškolským vzděláním získaným studiem jiného akreditovaného studijního programu než podle písmene a) a

1. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku,

2. studiem pedagogiky, nebo

3. absolvováním vzdělávacího programu pro asistenty pedagoga uskutečňovaného vysokou školou nebo zařízením pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (dále jen „studium pro asistenty pedagoga“),

c) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením akreditovaného vzdělávacího programu vyšší odborné školy v oboru vzdělání s pedagogickým zaměřením,

d) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením jiného akreditovaného vzdělávacího programu než podle písmene *c)* a

1. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku,

2. studiem pedagogiky, nebo

3. studiem pro asistenty pedagoga,

e) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání v oboru vzdělání s pedagogickým zaměřením, nebo

f) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením jiného vzdělávacího programu středního vzdělávání než podle písmene *e)* a

1. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku,

2. studiem pedagogiky, nebo

3. studiem pro asistenty pedagoga.

(2) Asistent pedagoga, který vykonává přímou pedagogickou činnost spočívající v pomocných výchovných pracích ve škole, ve školském zařízení pro zájmové vzdělávání, ve školském výchovném a ubytovacím zařízení, ve školském zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, nebo ve školském zařízení pro preventivně výchovnou péči, získává odbornou kvalifikaci

a) vzděláním podle odstavce 1,

b) středním vzděláním s výučním listem získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání a studiem pedagogiky,

c) středním vzděláním získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání v oboru vzdělání zaměřeném na přípravu asistentů pedagoga,

d) středním vzděláním získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání a

1. studiem pedagogiky, nebo

2. studiem pro asistenty pedagoga, nebo

e) základním vzděláním a studiem pro asistenty pedagoga.

§ 21

4.1.20 Trenér

Trenér získává odbornou kvalifikaci

- a)* vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném magisterském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na přípravu učitelů tělesné výchovy a získáním osvědčení nejméně II. třídy trenéra příslušné specializace,
- b)* vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném magisterském studijním programu ve studijním oboru tělesná výchova a sport a získáním osvědčení nejméně II. třídy trenéra příslušné specializace,
- c)* vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném bakalářském studijním programu v oblasti zaměřené na tělesnou výchovu a sport a získáním osvědčení nejméně II. třídy trenéra příslušné specializace,
- d)* vyšším odborným vzděláním získaným ukončením akreditovaného vzdělávacího programu vyšší odborné školy v oboru vzdělání zaměřeném na sportovní, tělovýchovné a pohybové činnosti a získáním osvědčení nejméně II. třídy trenéra příslušné specializace, nebo
- e)* středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání nebo středním vzděláním s výučním listem získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání a trenérskou školou tělovýchovných fakult vysokých škol a získáním osvědčení nejméně II. třídy trenéra příslušné specializace.

Zdroj: Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů. [online]. [cit. 2016-02-06]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563>.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Andrea Kratochvílová
Katedra:	Ústav cizích jazyků
Vedoucí práce:	JUDr. Zdenka Nováková, Ph.D.
Rok obhajoby:	2016

Název práce:	Kvalifikační předpoklady pro výkon činnosti pedagogického pracovníka
Název v angličtině:	Qualification prerequisites for practice of the pedagogical staff
Anotace práce:	Téma bakalářské práce se zaměřuje na kvalifikační předpoklady pro výkon činnosti pedagogického pracovníka. Hlavním cílem bakalářské práce je podat komplexní výklad problematiky kvalifikačních předpokladů pro výkon činnosti pedagogického pracovníka a komparovat zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících s aktuálními novelami. Práce je rozdělena do pěti hlavních částí, které shrnují uvedenou problematiku.
Klíčová slova:	Pedagogický pracovník, zákon, novela, pracovní podmínky, škola
Anotace v angličtině:	The topic of the thesis focuses on the qualification prerequisites for performance of teaching staff. The main aim of the thesis is to describe the qualifications for the performance of educational staff and compare 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících with amendments. The thesis is divided into five main parts, which summarize these issues.
Klíčová slova v angličtině:	Teacher, law, amendment, working, conditions, school
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1 Týdenní rozsah přímé pedagogické činnosti Příloha č. 2 Díl 2 zákona o pedagogických pracovnících
Rozsah práce:	65 stran
Jazyk práce:	Český jazyk